

SZAKDOLGOZAT

Varga Renáta

2025

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budai Campus**

**Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájrendező-kertépítő mérnök alapképzési szak**

Gyöngyös belvárosi tereinek vizsgálata és térhasználata

Belső konzulens: Dr. Bérczi Szabolcs István
egyetemi adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Településépítészeti és
Települési Zöldinfrastruktúra
Tanszék

Készítette: Varga Renáta

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budai Campus**

2025.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Közterek	5
2.1 A jó köztér	5
2.2 Közterek használata	7
3. Gyöngyös	8
3.1 Gyöngyös bemutatása	8
3.2 Gyöngyös történelme	9
3.2.1 Gyöngyös történelmi áttekintése	9
3.2.2 Gyöngyös területi változásai	11
4. A vizsgált terület, Gyöngyös belvárosa	12
4.1 Gyöngyös belvárosi terei	13
4.1.1 Belvárosi terek kialakulása	14
5. Gyöngyös belvárosi tereinek vizsgálata	16
5.1 Terek méretei	16
5.2 Forma	18
5.3 Típus	18
5.4 Térfalak	18
5.6 Térfókuszok	21
5.7 Megközelíthetőség	22
5.8 Terek egymáshoz való viszonya	24
6. Gyöngyös belvárosi tereinek funkciói	25
7. Gyöngyös belvárosi tereinek használatának vizsgálata	28
7.1 A terek használói	29
7.2 Térhasználati módok	31
8. Gyöngyösi terek problémái	35
9. Javaslatok	37
9.1 A terek összességére vonatkozó javaslatok	37

9.2 Javaslato k egyes terekre	42
Összefoglalás	47
Irodalomjegyzék	48
Ábrajegyzék	49
Mellékletek	50

1. Bevezetés

A szakdolgozatomban Gyöngyös városával szeretnék foglalkozni. A város közttereinek használatát, ki nem használtságát szeretném megfigyelni. Fontos nekem ez a téma, mivel amikor a városban járok, mindig látom, hogy a rekreációs célokra kialakított területek mennyire nincsenek kihasználva. Az utcák szinte üresek, a parkokban és tereken sincsen senki, aki pihenésre, szórakozásra használná a köztereket. Az emberek közösségi életében nagyon nagy szerepet játszanak a közterek. Barátok találkoznak, gyerekek játszanak, emberek sportolnak és pihennek ezeken a helyeken. Fontos lenne, hogy tiszták, biztonságosak, hasznosak legyenek. Lehangelő köztereket nem szívesen használják, üres, unalmas helyek nem vonzzák az embereket.

Elsősorban azért szeretnék foglalkozni ezzel a témával, mivel egész életemben Gyöngyösön éltem, és ki szeretném deríteni a közterek elhanyagoltságának kiváltó okait. Tapasztalataim szerint nincsenek annyira kihasználva, mint amit a lehetőségek megengednének. A szakdolgozatomban szeretném megfigyelni Gyöngyös köztereit, észrevenni a problémáit, szeretném megfejtetni a problémák okait és végül javaslatot teszek rájuk.

Először általánosságban mutatom be a köztereket. A leírásban szerepel, hogy milyen egy jó köztér és kiderül, hogy az emberek mire használják manapság a tereket. Ez alapján kiderül, hogy miért fontosak egy város életében a terek.

A következő fókusz Gyöngyös városa. A legfontosabb tudnivalókat írom le a városról. Ezután Gyöngyös történelmi áttekintése következik. Leírom a város történelmét és Gyöngyös területének változásait is leírom.

Ezután bemutatom a lehatárolt terület köztereit. A belvárosban található tereket vizsgálom a szakdolgozatomban, mivel ez a város központja, itt található a legtöbb funkció és a legtöbb ember áthalad ezeken a helyeken. Azért is esett a választásom ezekre a területekre, mert történelmi térképek megfigyelése alapján észrevettem, hogy ezek a terek már több, mint 200 éve is megtalálhatók voltak a városban. (INT1)

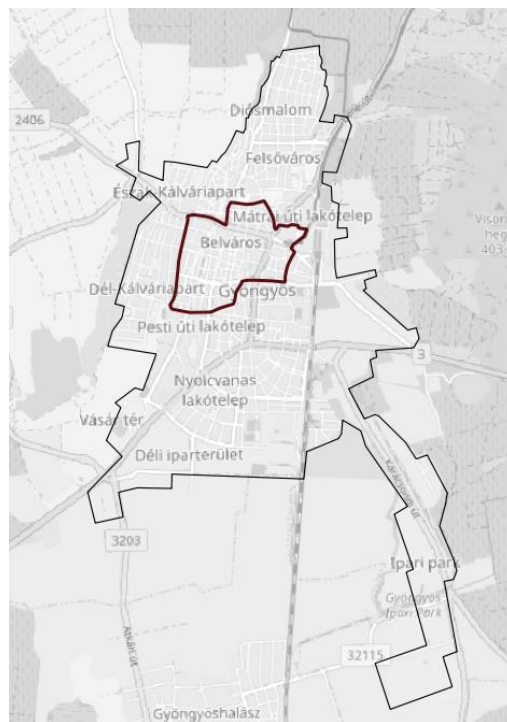
A vizsgált tereimet négy kategóriára osztottam: városi terek, fásított közterek, parkok és belső udvarok. A *Városi fák és közművek kapcsolata* alapján, a megadott zöldfelületi arányok alapján bontottam szét a kategóriákat. A városi terekhez soroltam a Főteret és a Belváros teret. A fásított köztérhez soroltam a Barátok terét, a Kerti teret és a Grassalkovich udvart. Parkokhoz tartozik a Posta park, a Hanisz Imre tér, a Könyves Kálmán tér, a Kékes téri park és a Huszár kert. Belső udvarok a Rákóczi udvar, az Almásy udvar és a Hanák udvar. A terekre különböző

vizsgálatokat végeztem, elsősorban a morfológiájukra és funkcióikra fókuszálva. (SZAKÁCS 2018)

A térhasználati vizsgálatokat terepi bejárással végeztem el. A tereken való tartózkodás során embereket megfigyelve kiderül, hogy a városiak mire használják ezeket a területeket. Tehát kiderülnek a legfőbb térhasználati módok és a használók is.

A vizsgálatok során kiderülnek Gyöngyös köztereinek legfőbb problémái is, amikre a szakdolgozat végén javaslatot teszek.

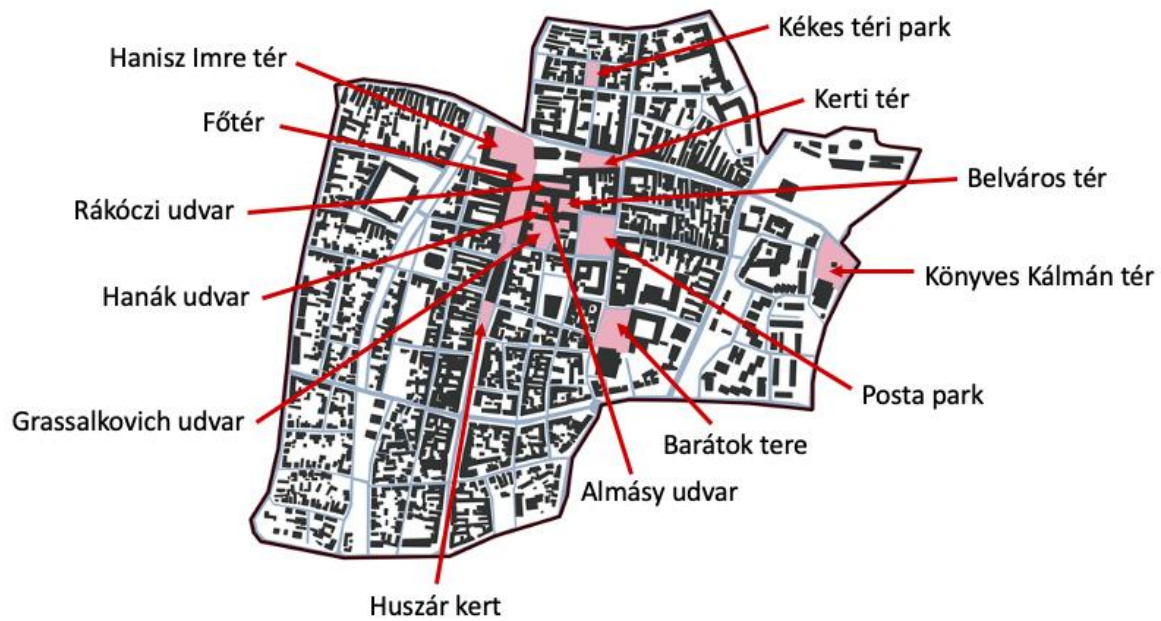
A szakdolgozat vége a javaslattétel, melyben először is a Gyöngyösi belvárosi közterek összességére vonatkozóan teszek javaslatot, majd egyes terekre leszűkítve is bemutatom ezeket.

1. ábra Terület lehatárolása (forrás: saját ábra, OSM Standard alaptérképpel)

2. ábra Belváros területe (forrás: saját ábra, OSM Standard alaptérképpel)

3. ábra Gyöngyös belvárosi tereinek elhelyezkedése (saját ábra)

2. Közterek

Míg az utcák a haladást ösztönzik, a terek a megérkezést és maradást kell jelenteniük. A terek a közösségi élet színterei, mivel itt emberek találkozhatnak, kapcsolatok jöhetnek létre és programok szerveződhetnek, melyek az emberi kapcsolatokat és a kultúrát erősíthetik. Tereken gyakran köztisztviselők kapnak helyet, és időszakos eseményeket is tarthatnak. (MEGGYESI 2006)

2.1 A jó köztér

A közterek legfontosabb adottságai, hogy megközelíthető, komfortos, kellemes összképű legyen, tevékenységeket lehessen rajtuk folytatni, közösségi szellem jelenléte meglegyen. Előnyös hogyha minden közlekedési móddal könnyen megközelíthetőek ezek a területek, mint például gépjárművel, közösségi közlekedéssel, kerékpárral, mikromobilitási eszközökkel és gyalog is. (MADDEN 2005)

A kényelem és biztonság is nagyon fontos szempontok, mivel ezek mind hozzájárulnak egy tér sikerességéhez. A terek összképe is jelentős, mivel egy esztétikus helyen lévő, szép épületekkel körülvett, növényzettel rendelkező, megfelelően fenntartott és tiszta terület népszerűbb mind a lakosság, mind a turisták körében. Fontos az is, hogy különféle tevékenységek folytatására is

legyen lehetőség, mivel egy funkciódús tér vonzza az embereket. Akár pihenésre, találkozásra, vásárlásra, sportolásra, játékokra vagy programok tartására is legyen lehetőség. A közösség jelenléte a legfontosabb egy tér adottságai közül. Az emberek jelenléte és a közösség érzete adja egy tér életét, egy jól kialakított és fenntartott köztér egyik mutatója az emberek jelenléte. (MADDEN 2005)

A köztéren sajnos számos hiba is jelen lehet, amelyek rontják a komfortérzetét és kevésbé vonzóvá teszik ezen területeket. A köztérek legjellemzőbb problémái az ülőhely hiánya, nehezen megközelíthetőség, haszontalan elemek, használhatatlan utak, gépjárművek túlzott jelenléte, kihalt területek jelenléte a köztér mellett és a programok hiánya. Ezen problémák miatt az emberek inkább elkerülik a tereket, vagy csupán átjárásra használják. (MADDEN 2005)

A sikeres köztérek jellemzői a csoportok és párok, különböző korcsoportok jelenléte, többféle tevékenységek üzése. Minél többféle ember található egy téren, annál sikeresebb, mivel egy jó köztér nem csupán egy rétegnek létezik, hanem befogadó, többféle funkciójával különböző csoportokat vonz magához. Többféle tevékenység üzésére pedig a megfelelő funkciókkal ellátott terek adnak lehetőséget. Ebből adódik, hogy a sikeres köztéretet mindig az emberek segítségével tudhatjuk meg. (MADDEN 2005)

Egy jó közösségi tér kialakításának legfőbb elvei a közösség bevonása, alaprajz helyett térben tervezés, megfigyelés, dizájn és funkció kapcsolatának létrehozása, kisléptékű és folyamatos fejlesztések folytatása. Amennyiben ezekre odafigyelünk, egy sikeres közteret tudunk kialakítani. (MADDEN 2005)

A *The Role of Public Spaces in Promoting Social Interactions* című cikk alapján a városi köztéreknek több különböző nézőpontja van. Az egyik a szociális interakciókra való lehetőség, amit a sokféle szociális csoport jelenléte tükrözhet egy adott köztéren. A használat és aktivitás is fontos szempont, a különböző események, térhasználati lehetőségek többféle embert is a területre vonzanak, akár más és más időben. A terek elérhetősége egy lényeges tényező, minél több parkoló és tömegközlekedési kapcsolata van egy helynek, annál jobb. A kényelem és kinézet is nagyon fontos. Egy tér kinézete befolyásolja az emberek kényelemérzetét. (BIGDELI RAD és BIN NGAH 2013)

Az emberek számára legfontosabb tényezők egy térhez kapcsolódóan a következők:

Kényelem: Minél komfortosabban érzik magukat az emberek egy adott helyen, annál többet fogják használni. A kényelem növelésével elérhető, hogy minél többen jelenjenek meg az adott helyen.

Pihenés: A pihenés biztosításához a nyugodt környezet, a csend, a természet jelenléte, az elzártabb helyek és az autós közlekedés kitiltása vezethet.

Aktív tevékenységek: Ezekhez a tevékenységekhez tartozhatnak akár a szociális interakciók is. A lehetőség arra, hogy az ember sétáljon, játsszon, szórakozzon, sportoljon, mind sokkal érdekesebbnek fogja mutatni az adott teret az emberek számára.

Passzív tevékenység: A lehetőség arra, hogy az emberek meg tudjanak figyelni másokat és a téren történő eseményeket, mind nagyon értékes egy tér szempontjából.

Felfedezés: Minél érdekesebb kialakítása az adott térnek, akár téralakítás vagy tereprendezés szempontjából, annál értékesebb.

Kinézet: Egy tér számára lényeges, hogy milyen a kinézete. Egy szépen kialakított hely sokkal vonzóbb az emberek számára.

Közélet: Az emberek számára fontos, hogy egy téren milyen a közélet. Egy étellel teli tér sok embert vonzhat magához.

Biztonság: A beláthatóság és a megfelelő közvilágítás mind hozzátesznek az emberek biztonságérzetéhez. Az esetleges kamerák vagy közterület felügyelők is ezt segítik. (BIGDELI RAD és BIN NGAH 2013)

2.2 Közterek használata

Az *Urban Design Reader* című könyv alapján a közterületeken végzett tevékenységeket három kategóriára lehet osztani.

Az első a szükségszerű tevékenység, amit szinte minden nap el kell végezni, ilyen például iskolába vagy munkába járás, bevásárlás és buszra várakozás. Ezek a cselekedetek egész évben végzendők, időtől, időjárástól, különböző külső hatásoktól függetlenül. Az embereknek nincs más választásuk, muszáj elvégezni ezeket a feladatokat. (CARMONA és TIESDELL 2007)

A második kategória az opcionális tevékenység, ami akkor történik, amikor az embernek szeretné, és amikor van rá idő és hely. Ilyen tevékenység például, friss levegőt szívni, sétálni egyet a szabadban, vagy napozni. Ehhez a kategóriához tartozó cselekvések nagyban a kinti hely minőségétől függenek. Ezért, amikor a tér gyenge minőségű, akkor csak szükségszerű tevékenységeket végeznek rajtuk az emberek. Minimális időt töltenek rajtuk, mivel inkább sietnek haza. Amikor magas minőségű a tér, akkor a szükségszerű tevékenységek mértéke megegyező, viszont az opcionális tevékenységek mértéke megnő, mivel az emberek

szívesebben töltenek ott időt. Így sokan megállnak csak leülni egy kicsit, enni, játszani és pihenni. (CARMONA és TIESDELL 2007)

A harmadik kategória a szociális tevékenységek, amik más emberek jelenlététől függenek. Ilyen cselekvések például a gyerekek játéka, beszélgetések, üdvözlések és csupán látni és hallani más embereket. Ez a kategória sokszor kötődik a másik kettőhöz, mivel a szükségszerű és az opcionális tevékenységek végzése közben gyakran találkozunk más emberekkel. A szociális tevékenységek sokszor spontán történnek, amikor csupán azért találkozunk másokkal, mert egy helyen voltunk, egy időben. A találkozások kontextusa a helytől is függ: az utcán, iskola vagy munkahely előtt mind-mind más lesz a beszélgetés témája. (CARMONA és TIESDELL 2007)

Mindhárom kategória megjelenik egy átlagos napon a köztereken. Mindhárom ugyanolyan fontos az emberek életében, a város lelkét pedig maguk az emberek adják. (CARMONA és TIESDELL 2007)

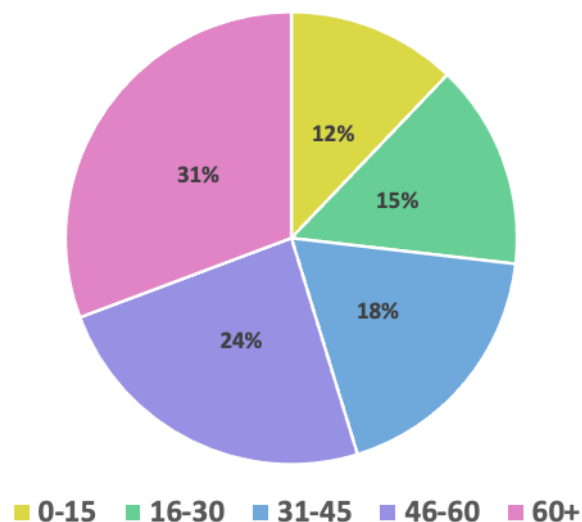
3. Gyöngyös

3.1 Gyöngyös bemutatása

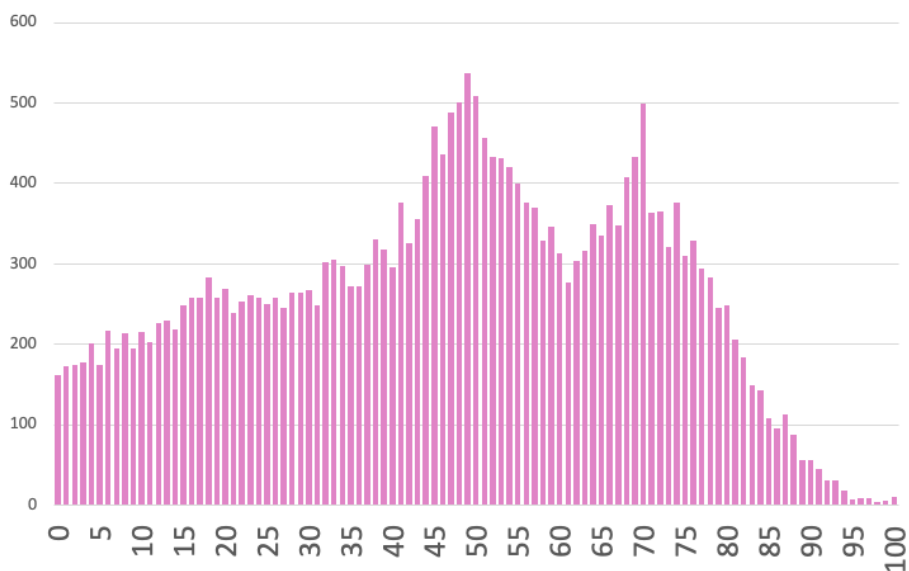
A dolgozatban vizsgált terület Gyöngyös városa, mely Heves vármegyében található. Gyöngyös a Gyöngyösi járás székhelye. Közigazgatási szempontból Gyöngyöshöz tartozik Gyöngyöspüspöki, Mátrafüred, Sástó, Mátraháza és Kékestető is, mely Magyarország legmagasabb pontja, 1014 méter tengerszint feletti magassággal rendelkezik. Gyöngyöst gyakran nevezik a Mátra kapujának, mivel elhelyezkedés szempontjából a Mátra lejtőjén fekszik. (INT2)

A város közlekedési szempontból fontos helyszínei a Koháry úti autóbusz-állomás, melyről a Volánbusz által rengeteg településre lehet eljutni, és a vasútállomás, amelyről pedig Budapestre és az útba eső városokat, falvakat lehet elérni. Ezenkívül turisztikai szempontból fontos még a Mátravasút is. Ezen kisvonat segítségével el lehet jutni Mátrafüredre, vagy akár Szalajkaházra is. (INT3)

Gyöngyös népessége 2025-ben 27294 főt számlál. A város népessége folyamatosan csökken, mivel a halálozások száma magasabb, mint a születéseké, másrésről pedig a városból való kiköltözések miatt. (INT4)

4. ábra Gyöngyös népessége korcsoportokra bontva (forrás: saját ábra, Energiaügyi Minisztérium személyiadat- és lakcímnnyilvántartásából származó adatok alapján)

5. ábra Gyöngyös népességének koreloszlása (forrás: saját ábra, Energiaügyi Minisztérium személyiadat- és lakcímnnyilvántartásából származó adatok alapján)

3.2 Gyöngyös történelme

3.2.1 Gyöngyös történelmi áttekintése

Gyöngyös városát Gungus, Gyungus, Geongeos, Giongios, Gyengyes és Giöngiös néven is említették a múltban. (ETHEI 1880)

A Mátra vidékén több helyen találtak tiszta rézből készült eszközöket, amelyek a bronz- és vaskorszakból maradtak fenn. (DEZSÉRI 1943) Gyöngyöst valószínűleg az avarok alapították Kr.u. 700-800 körül. Ma emléküket avargyűrűk őrzik. (BOROVSKY 1910)

Honfoglaláskor Gyöngyös Ede és Edömér kun vezérek birtokába jutott. Gyöngyös vidékén az Aba nemzetség Adácsi, Amadé, Aszalay, Csobánka, Debrey, Kompolti, Rédei és Verpeléti ágai voltak szomszédosak. Gyöngyös védfalakkal, tornyokkal, kapukkal és egyéb erődítményekkel ellátott város lett. Károly Róbert 1334-ben mezővárosi rangra emelte Gyöngyöst. A gyöngyösi polgárok jogot kaptak arra, hogy a földjeiken termett borral szabadon rendelkezzenek. (BOROVSKY 1910)

1544-46 között török uralom alá került a város. Szultáni magántulajdon, majd „khaszi város” lett. A török időkben a szőlőművelés meghatározó volt. A 16-17. században országhatáron kívül és belül is borkereskedést folytattak a gyöngyösiék. 1633-ban megjelentek a jezsuiták és megnyitották a katolikus gimnáziumot. Hivatalos kereskedőkként megjelentek a zsidók, majd később a rác-görögök. Legfőképpen török árucikkkel kereskedtek. Újjáépítés a török után 1687-ben szabadult fel a török uralom alól Gyöngyös. (INT5) Jelentős birtokos család volt a Rákóczi család, ezért a város fontos szerepet játszott a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcban 1703 és 1705 között. A városnak engedélyezték az országos és heti vásárok tartását. A 17. század végén a vármegye legnépesebb városa volt Gyöngyös. (BOROVSKY 1910)

A mezőgazdaságban továbbra is fontos szerepet játszott a szőlőtermesztés és a borászat. Az 1880-as években megjelent a városban a filoxéra, ami teljesen elpusztította a szőlőkultúrát. Az ágazat 1910 körül talált ismét magára. A város egyik legszomorúbb eseménye az 1917 májusában bekövetkezett tűzvész volt, ami a kórházból kipattanó szikra miatt keletkezett. A tűzvész során 11 ember vesztette életét és 8000 ember lett hajléktalan, mivel a lakóépületek nagyrésze elpusztult. A város újjáépítése során alakították ki a mai egységes városképet. (INT5) Dr. Puky Árpád a Mátrát gyógy- és üdülőhellyé, és téli sportok üzésére alkalmassá akarta fejleszteni, miután felismerte a hegyvidékben rejlő turizmus jelentőségét. A fejlesztések elsősorban Mátrafüredet érintették, amit 1935-ben hivatalosan is üdülőhelynek minősítettek. Modern szállodákat és turistaházakat építettek. A II. világháború után szocialista átalakulás A második világháború viszonylag kisebb károkat okozott a városban. A holokauszt során körülbelül 2000 helyi lakost hurcoltak el. 1945 után az iparosítás miatti lakásigény kielégítésére hatalmas lakótelepeket hoztak létre és város családi házas övezeteit is bővítették. A város sokáig katonaváros volt. A Magyar Honvédség magasabb alakulatai a városban állomásoztak 1950 és 1991 között. (INT5)

A rendszerváltás után megsokasodtak az üzletek és áruházak, bankok és biztosító társaságok telepedtek meg. Külföldi tőkéből létrejött üzemek és szolgáltató cégek tűntek fel. A város szerkezetében is jelentős változást hozó ipari parkot elkezdtek benépesíteni, ami folyamatosan bővül, és rengeteg munkalehetőséget teremt. (INT5)

3.2.2 Gyöngyös területi változásai

Gyöngyös a 13. században már egy több utcás falu volt. Gyöngyös első utcája észak-déli irányú volt. Egy másik, dél felől vezető út magába foglalta a mai Főtér. Ezek az utak a maiaknál jóval szélesebbek voltak. A templom mellett egy tér alakult ki, ami a település központja lett, mivel az északi-déli irányú út és a kelet-nyugati irányú útvonal itt keresztezte egymást. Gyöngyös valószínűleg egy 4 utcás falu volt a 14. század elején. Az utcák a világtájakkal megegyező irányban futottak, és a falu közepén, a templom közelében keresztezték egymást. (B. HUSZÁR 1997)

1334-ben Károly Róbert királytól Buda város kiváltságait tartalmazó oklevelet kapott Gyöngyös. A város megkapta a vásártartási jogokat és városfal építésének jogát is, viszont ezzel a joggal nem éltek, Gyöngyöst sosem vették körbe fallal. A 15. században a Budai út gyöngyösi szakasza egyre jelentőségtejjesebbé vált. Ezen utcához tartozott a Főtér is. A 18. századig a vásárokat a Főtéren tartották, továbbá a tér és környéke volt a város legnépesebb területe. A középkorban kis területe volt a városnak, ráadásul nagyon zsúfolt volt. Új városrészek jöttek létre. A piactér nagyban meghatározza a város képét, ezt veszik körül a házak és az azokhoz csatlakozó kertek. A 16. században Gyöngyös már 7 utcás település volt. Ez a hét utca meghatározza a mai belváros szerkezetét is. (B. HUSZÁR 1997)

A 18. századtól a jobbágytelkeken egyszerre több lakóházat is építettek. Grassalkovich Antal emeletes háza már az 1740-es térképeken is látszódik, ami az akkori Csapó utcát elválasztotta a Főtértől. Ebben az időszakban a népesség növekedése arányos volt a területváltozásokkal. (B. HUSZÁR 1997)

1917-ben a tűzvész a település szerkezetében jelentős változást hozott. A tűz során leégett a Vezekényi utcától a Jókai utca végéig a város. A Főtér, a Szent Bertalan templom, a Dózsa György út egy része, a Búzapiac egy része és az Országút út is károsodást szenvedett. A tűzvész következtében a város 40%-a hajléktalanul maradt. Gyöngyös újjáépítési terve állami megbízás

alapján készült el, amit Warga László készített. Dr. Harrer érvényesíteni szeretne volna a modern városrendezés elveit, és olyan tervet szándékoztak készíteni, ami számol Gyöngyös fejlődési lehetőségeivel. A tervben szerepeltek új utak, amelyek fasorral voltak szegélyezve és tágas terek is. Az újjáépítés programjában szerepelt a zsákutcák megszüntetése, egymást metsző, széles utcák nyitása, régi utcák kiegyenesítése és egy új városrész megteremtése. Olyan építési szabályokat hoztak létre, amelyek kizárják az jövőbeli lehetséges tűzkatasztrófákat. A tervben szerepelt még a város esztétikai rendbetétele és a közművesítés is. A házak előtt járdákat kezdtek kialakítani, bővítették a közvilágítást is. A városban megcsinálták a régi és új terek parkosítását, és az utcák fásítását is elkezdték. (MOLNÁR 1997)

1945 után a városmagtól lényegesen különböző városrészek jöttek létre. Ebben az időszakban épültek meg a Nyolcvanas, Kálvária-parti, Mérgecs úti, Mátrai úti és Koháry úti lakótelepek. Az 1950-es években kezdték meg Gyöngyös iparosítását, ami nagy változást hozott a település szerkezetében és úthálózatában. 1981 után vezették be az M3-as autópálya bekötőszávját Gyöngyösre. (B. HUSZÁR 1997)

4. A vizsgált terület, Gyöngyös belvárosa

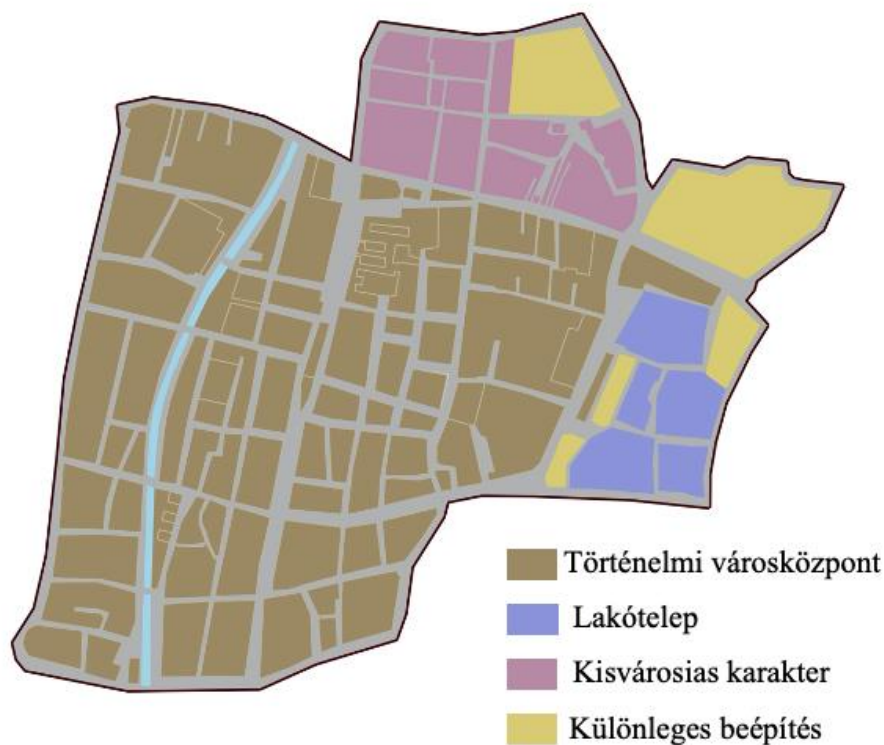
A dolgozatban vizsgált terület Gyöngyös belvárosa. A választásom azért erre a területre esett, mert itt található Gyöngyös legtöbb tere. Gyöngyös belvárosában sűrűbben találhatóak kisebb terek, ezen terek igen közel helyezkednek el egymáshoz. A város további területén csupán elvétve található néhány jelentősebb tér, melyek bár méretüket tekintve átlagosan nagyobbak, mint a belvárosiak, de elhelyezkedésük miatt kevésbé látogatottak. Gyöngyös mai belvárosa a történelem során szintén a város központja volt, így néhány mai köztér már régebben is megtalálható volt, helyüket történelmi térképeken is meg lehet találni. (INT6)

Gyöngyös belvárosa jelentős terület a városban, mivel a legtöbb szolgáltatás itt található meg. A központban található az autóbusz-állomás, a Mátra Múzeum, a Mátra Művelődési Központ, a gyöngyösi pláza, több oktatási intézmény, templomok, a város jelentősebb látnivalói, illetve számos szolgáltatás. (INT7)

A belváros, amelyet a Gyöngyös város Integrált Településfejlesztési Stratégiája segítségével határoltam le nagyrészen a történelmi városközpontot öleli fel, amelynek jelentős része

műemléki környezetbe sorolt. Ez a terület kisvárosias, történelmi hangulattal rendelkezik, régi építésű házakkal és sűrűbb beépítéssel, szűkebb utcákkal. (INT6)

Ezen kívül a területen található a Koháry út menti lakótelep, amely a lakótelepek karakterét csempészi be kissé a belvárosba. A lehatárolt terület északi része kisvárosias karakterrel rendelkezik, itt lakóépületek találhatók, kevésbé sűrűbb beépítettséggel. A terület ezen kívül rendelkezik különleges beépítésekkel, amilyen például a Mátra Múzeum és az Orczy-kert területe, és a kórház területe. (INT8)

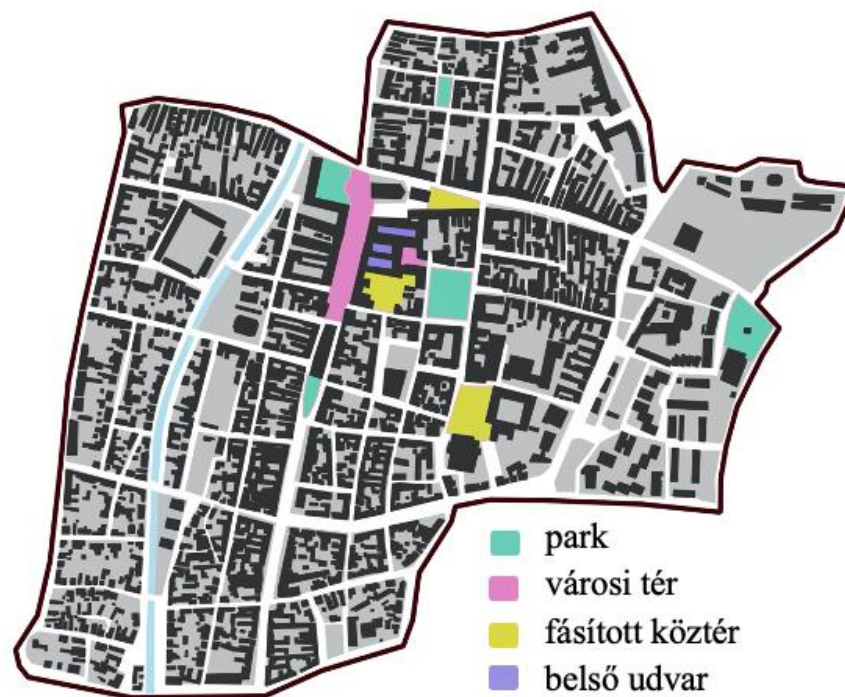

6. ábra Gyöngyös belvárosának karaktere (forrás: saját ábra, Gyöngyös város szabályozási terve alapján)

4.1 Gyöngyös belvárosi terei

Gyöngyös belvárosa több jelentős köztérrel is rendelkezik. A dolgozatomban 13 darab teret válogattam le. A tereket a *Városi fák és közművek* című útmutató segítségével kategóriákra osztottam: városi terekre, fásított közterekre és belső udvarokra. A dolgozatban gyöngyösi léptékekel számoltam, ezért a forrással ellentétben az 1 hektárnál kisebb, de minimum 75%-ban növényzettel fedett tereket számítottam parknak. A minimum 25%-ban növényzettel fedett terek fásított közterek, a 25%-nál kevesebb zölddel fedettek pedig városi terekként vannak

kategorizálva. (SZAKÁCS 2018) A belső udvarok ezen a területen pedig közhasználatban vannak, átjáróházként funkcionálnak és földszinti szolgáltatásokat is nyújtanak. (JÓNA 2018) Ezen terek sokféle szempontból is különbözőek. Vannak nagyobb méretűek, vannak kisebb méretűek, vannak jelentősebb zöldfelülettel rendelkezők, vannak kevés zöldfelülettel rendelkezők, vannak olyanok melyeket szolgáltatók vesznek körül és vannak melyek lakóépületek között találhatóak. Tehát a dolgozatban vizsgált városi terek a Főtér és a Belváros tér, a fásított közterek a Barátok tere, a Kerti tér és a Grassalkovich udvar, a parkok a Posta park, a Hanisz Imre tér, a Kékes téri park, a Huszár kert és a Könyves Kálmán tér, a belső udvarok pedig a Rákóczi udvar, az Almásy udvar és a Hanák udvar. (1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. melléklet) (SZAKÁCS 2018)

7. ábra Belvárosi terek kategóriái (saját ábra)

4.1.1 Belvárosi terek kialakulása

A következőkben az egyes a történelem során kialakult belvárosi terek történelmét és kialakulását fejtem ki. Ezek a terek mind a történelmi városközpont részei voltak. (INT8)

Főtér

A Főtéren volt az egykori piactér, amit 1925-ben helyeztek át a Köztársaság térre. A XVIII. század elejéig a vásárokat is a Főtéren tartották. A térnél helyezkedett el a II. Rákóczi Ferenc ház, a Grassalkovich ház (ami ma a Városi Könyvtár épülete) és Almásy Gróf egykori háza is. Az egykori városháza, ami 1783-ban épült, szintén itt helyezkedett el. (INT9)

Az 1917-es nagy tűzvész következtében rengeteg épület semmisült meg. A tűzvész nagyban átformálta a városképet, és az újjáépítések során kapott új arculatot a város. A Főteret is átépítették, viszont eredeti formáját megtartva. (MOLNÁR 1997)

Barátok tere

A Barátok terét két évszázaddal ezelőtt két elkülöníthető rész alkotta. Az egyik rész a ferences kolostor nyugati kertje, a másik pedig az azt övező városi tér. Amikor eltűnt a kolostor kerítése, megváltozott a tér funkciója és karaktere is. A tűzvész utáni újjáépítések során utcák nyomvonalát módosították, új utcát nyitottak a templom tengelyében, és a templom előtti teret rendezték, fasorokkal keretezték. (INT10)

Hanisz tér

Itt állt az egykori városháza, ami 1782-83-ban épült meg, és az 1917 tűzvészben rongálódott meg. Mellette állt a Pannónia szálloda. Az 1917-ben megrongálódott épületeket fokozatosan lebontották. 1965-ben alakult ki a helyen egy közpark, közepén évtizedekig Ferenczy István Oroszlán szobra állt. 1984-ben átalakították a parkot és Máté István oroszlánfejes díszkútja került a területre. (Gyöngyös város önkormányzata)

Bugát Pál tér (Posta park)

1740-es években a terület egy puszta tér volt, amelyhez néhány épület kertje csatlakozott. 1750 körül ezt a részt utcai házakhoz kapcsolták, ahol kertet alakítottak ki. Az 1917-es tűzvészig két angolpark volt a területen. A tűz után Bruckner-kert néven ismert „parkvendéglőt” hoztak létre a területen, amiben egy zenepavilon is megtalálható volt. 1982-ben felújították a teret, ekkor lebontották a zenepavilont is. (Gyöngyös város önkormányzata)

Huszár-kert

Az 1730-as években alakult ki az a beépített terület, amelyhez ma a Huszár-kert csatlakozik. Az 1860-as években már létezett egy kis zöld tér a területen. Az 1910-es években már egy fiatal

fákkal körbeültetett park volt. 1931-ben állították fel a téren a „Kardját néző huszár” nevű szobrot. (Gyöngyös város önkormányzata)

Kerti tér

A kerti tér területe már az 1700-as években beépített volt. Az 1917-es tűzvészben ez a terület is leégett, és a helyreállított épületeket az 1930-as években bontották le, így alakult ki a mai tér. 1991-92-ben rendezték át a teret, amikor is elbontották az oda telepített szovjet emlékművet és a Mária szobrot visszahelyezték eredeti helyére. 2006-ban pedig a park közepén felállították az 1956-os forradalom emlékművét. (Gyöngyös város önkormányzata)

5. Gyöngyös belvárosi tereinek vizsgálata

A szakdolgozatomban vizsgált 13 darab teret különböző szempontok alapján vizsgáltam meg. Megnéztem a méretüket, az alakjukat, a terarányaikat, a megközelíthetőségeiket, a körülvevő funkciókat, a tereken található funkciókat is.

Gyöngyös belvárosában lévő közterek szinte mind egymás mellett vannak. Csupán pár tér esik egy kissé távolabb a többitől. A megközelíthetőségük így szinte egyik térről a másikra is lehetséges. A közeli kapcsolatuk miatt lehetséges könnyedén használatba venni akár több teret is rövid időn belül.

5.1 Terek méretei

Először is megvizsgáltam a belvárosban lévő terek méreteit. A vizsgálat alapján kiderült, hogy Gyöngyös belvárosában lévő terek igazán kis méretűek. Közülük csupán egy tér éri el az 1 hektár méretet, a Főtér. Az összes többi tér jóval kisebb méretű. Gyöngyös belvárosában nincsen nagyobb rekreációs tevékenységekre használható park, mivel a Főtér egy városi tér, ahol a növényzet mértéke alacsony. A tereket az azokat körbevevő utakkal együtt, térfaltól térfalig mértem meg. (INT7)

A Belváros tér területe 880 négyzetméter, tekintve, hogy milyen zárt térfalakkal rendelkezik, viszonylag nagynak számít.

A Barátok tere mérete 6000 négyzetméter. Ez az egyik legnagyobb tér a belvárosban.

A Kerti tér megközelítőleg 3000 négyzetméter nagyságú.

A Grassalkovich udvar közel 3400 négyzetméternyi területet ölel fel.

A Posta park mérete 8500 négyzetméter, ami a belváros második legnagyobb parkjának tekinthető.

A Hanisz Imre tér mérete megközelítőleg 2500 négyzetméter.

A Kékes téri park 2000 négyzetméter nagyságú, ami miatt a legkisebb parknak tekinthető a belvárosban.

A Huszár kert közel 2500 négyzetméternyi területet ölel fel.

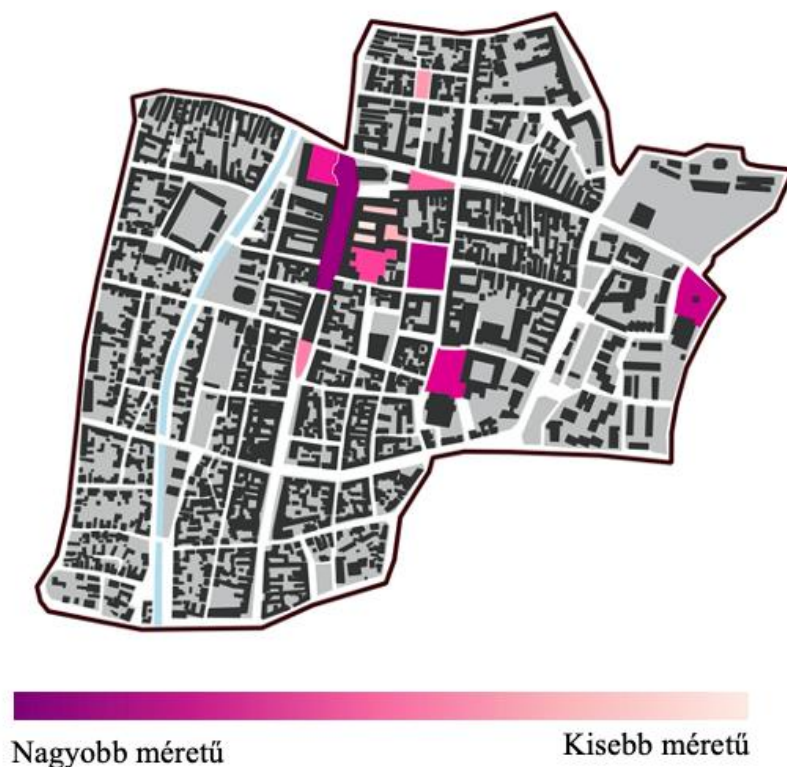
A Könyves Kálmán tér területe majdhogy nem éri a 9000 négyzetméter nagyságot, így a belváros legnagyobb parkjaként funkcionál.

A Rákóczi udvar mérete megközelítőleg 850 négyzetméter, amivel a legnagyobb megnyitott belső udvarként funkcionál a belvárosban.

Az Almásy udvar 550 négyzetméternyi területtel rendelkezik, amivel a legkisebb tér az egész belvárosban.

A Hanák udvar 600 négyzetméter nagyságú, nem sokkal nagyobb, mint a mellette elhelyezkedő Almásy udvaré.

Tehát a méretvizsgálatokból kiderül, hogy Gyöngyös belvárosának terei 550 négyzetméter nagyságtól 1 hektár nagyságig terjednek. A kisméretű belső udvarokon kívül, nagyobb tágasabb terek, parkok és kisebb rekreációs terek is találhatóak ezen a területen. (INT8)

8. ábra Terek méretei (saját ábra)

5.2 Forma

A terek formáját is megvizsgáltam, ami alapján kiderült, hogy a legtöbb tér téglalap alakú. A Főtér hosszú, téglalap formájú, mivel ez egy utcater. A Posta park, a Kékes téri park, a Rákóczi udvar, az Almásy udvar, a Hanák udvar mind szabályos téglalap alakú, míg a Hanisz Imre tér, a Grassalkovich udvar és a Könyves Kálmán tér kissé amorfabb négyszög formájúak. A Barátok tere és a Belváros tér pedig inkább összetett formával rendelkeznek. A Huszár kert és a Kerti tér pedig háromszög alakúak. (MEGGYESI 2006)

5.3 Típus

A Gyöngyös belvárosában lévő tereket a Meggyesi Tamás által megfogalmazott tértípológiák alapján is megvizsgáltam. Morfológiailag egy tér lehet utcater, útleágazás, útkereszteződés, csillagtér és tömbtér. (MEGGYESI 2006)

Ezek alapján kirajzolódott, hogy Gyöngyös belvárosában a legelterjedtebb tértípológia a tömbtér. A Posta park, a Barátok tere, a Kékes téri park és Könyves Kálmán tér is tömbtér.

A Főtér morfológiailag egy utcater, mivel a régi időkben még gépjárművel is lehetséges volt az átjárás a területen, de mára már elzárták a teret a gépjárműforgalomtól. (MEGGYESI 2006)

A Huszár kert egy útleágazás tértípológia szerint, mivel a Jókai Mór utca azon a területen bomlik ketté a Móricz Zsigmond utcára és a Rózsa utcára. Vizsgálataim alapján morfológiailag a Kerti teret is útleágazásnak tekinteném. Igaz, mára már nem útleágazásnak van használva, mivel a Főtérré már nem lehetséges gépjárművel közlekedni, viszont régen a Kerti tér sétálóutcáját úttestnek használták, hogy eljussanak a szomszédos térre, így formailag útleágazás maradt. (INT11)

A Belváros tér, a Grassalkovich udvar és a Hanisz Imre tér sarkos terek, melyek közötti kapcsolata nem olyan erős, mint a tömbtereké. (MEGGYESI 2006)

A Rákóczi udvar, az Almásy udvar és a Hanák udvar viszont ezen kategóriák egyikébe sem sorolható be, különleges belső udvaros kialakításuknak köszönhetően.

5.4 Térfalak

A tereket a térfalaik alapján is megvizsgáltam Meggyesi Tamás *Városépítészet* című jegyzete alapján. (14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. melléklet) (MEGGYESI 2006)

A Főtér a térfalak jellege szerint rendezetlennek tekinteném. Az épületek egységessége miatt rendezett lehetne, viszont a Szent Bertalan templom elveszi az egységességét a térnek, azonban mégsem dominál.

A Belváros tér térfalai egységesekek, rendezettek. Az épületek stílusa és magassága is hasonló, ezért a Belváros tér Gyöngyös egyik legszebben kialakított tere. A téren lévő épületek árkádos kialakítása izgalmassá és érdekessé teszik a teret.

A Barátok tere térfala dominált. A Sarlós Boldogasszony Ferences templom elszívi a fókusz ezen a téren. A különféle stílusban készült épületek kissé rendezetlennek mutatják a teret. A templom és a kolostor egy tradicionális képet mutatnak, míg a Mátra Művelődési Központ és a Gyöngyház pláza egy modernebb stílust fejeznek ki a tér felé. Ezen kívül a tér egyik oldalán lévő földszintes lakóházak egy teljesen mást stílust mutat, ezzel növelve az egységtelenségét a tér térfalainak.

A Kerti tér térfalai egységesekek. Az 1-2 emeletes régies stílusú épületek egységességet mutatnak a tér felé. A Pátzay János Katolikus Zeneiskola épülete is tökéletesen beleillik a tér stílusába.

A Grassalkovich udvar térfalai egységességet is mutathatnának a 2-3 emeletes lakóházaikkal, viszont a tér egyik oldalán lévő kevésbé ízléses tűzfalak elrontják a látványt és a térfalak rendezettségét is.

A Posta park térfalai rendezetlenek, mivel a földszintes lakóépületektől a 3 emeletes épületekig terjedő magasságú épületek is jelen vannak a téren.

A Hanisz Imre tér térfala domináns, mivel az 1 emeletes épület mellett rögtön 8 emeletes lakóépület található, ami teljesen dominálja a teret. A térről közvetlen rálátás van a Főtér Szent Bertalan templomjára, ami szintén a terek felé magasodik.

A Kékes téri park térerányait egységesnek találtam, mivel a parkot földszintes, illetve 1 emeletes lakóházak veszik körül, amik segítik a rendezettséget.

A Huszár kert térfalai rendezetlenek, mivel a földszintes és az 1, 2 emeletes épületek váltogatják egymást a tér körül, így nem lett kialakítva egységesség.

A Könyves Kálmán tér térfalai szintén rendezetlenek, mivel a tér körül 4 emeletes épület, 1 emeletes és földszintes épületek is találhatóak, különböző stílusokkal.

A Rákóczi udvar térfalai egységesekek, a 3 emeletes lakóházak, amelyek hasonló stílussal rendelkeznek, segítik a tér rendezett érzetét.

Az Almásy udvar térfalai rendezetlenek, mivel 1 emeletes és 3 emeletes épületek is körbezárják. Az udvar egyik oldalán egy nagy tűzfal rontja a tér kinézetét.

A Hanák udvar térfalai egységesekek. A 2 emeletes lakóházak, amelyek hasonló stílusban épültek, megteremti az egységességet a téren.

5.5 Térarányok

A térfalak és a terek szélességének hányadát szintén megvizsgáltam az egyes terekre vonatkozóan. Az *Urban Design Compendium* alapján az 1:3 térarány egy átlagosan kellemes, az 1:6 arány pedig már nyitott térnek hat. (LLEWELYN-DAVIES és ALAN BAXTER & ASSOCIATES 2007)

Ezek alapján a Főtér téraránya nagyjából 1:4, mivel a 38 méter széles tér és az átlagban 10 méter magas épületek hányadából lett kiszámítva.

A Belváros tér 27 méter széles és 10.5 méter magas épületek veszik körül, ezért 1:2.5 térarányal rendelkezik, ami egy kissé szűksnek számít. De tekintve, hogy a Belváros tér egy belső udvarhoz hasonló szituációval rendelkezik, így ez egy egészen kellemes aránynak mondható.

A Barátok tere téraránya nagyjából 1:10, mivel ez egy egészen alacsony arány, az alacsonyabb épületek és a viszonylag széles tér miatt, a tér nyitottnak hat.

A Kerti tér téraránya 1:5, ami egy kellemes téraránynak nevezhető. Az átlagban 35 méter széles teret 1-2 emeletes épületek veszik körül.

A Grassalkovich udvar téraránya a 3 emeletes épületekkel és a 60 méter szélességével 1:5 térarányal rendelkezik, ami, mint már korábban említve lett, egy remek arány.

A Posta park téraránya 1:8, ami egy nyitott teret jelent. A 86 méter széles park egy, Gyöngyös belvárosához képest nagyobb, nyitott tér.

A Hanisz Imre tér téraránya eltér az átlagostól, mivel 1:1.5 arányú. A 8 emeletes lakóépület tornyosodik a 36 méter széles tér fölé. A közvetlen összeköttetés a Főtérrel viszont enyhíti a valódi térarányokat, így a térérzet sem olyan elnyomott.

A Kékes téri park téraránya 1:5.5, ami szintén egy ideális téraránynak számít. A 33 méter széles tér a kis mérete miatt nem rendelkezik rossz arányokkal, mivel az azt körülvevő épületek is viszonylag alacsonyak, így megtartva az arányokat.

A Huszár kert téraránya nagyjából 1:6, ami ugyancsak ideális térarány. Az útleágazásnál lévő apró tér mellett 1-2 emeletes épületek találhatók.

A Könyves Kálmán tér téraránya 1:15, ami a belvárosi terek közül a legalacsonyabb arány. A belváros szélén található viszonylag nagyobb tér körül alacsonyabb épületek találhatók. Így, ezzel a térarányal egy nyitott tér jön létre.

A Rákóczi udvar téraránya 1:1.5, ami megegyezik a Hanisz Imre térével, hiába különböznek nagyon a térfalak magassága és kinézete. Ez a térarány tereknél magasnak számít, viszont egy belső udvarnál ezt nem lehetett volna alacsonyítani. Igaz, így a térnek kissé elnyomó a térérzete.

Az Almásy tér téraránya szintén 1:1.5, ami ugyebár szükös érzetet kelt az éppen arra járókban. A Hanák udvar téraránya 1:2. Ez az udvar egy kis mértékkel szélesebb, mint az előbb említettek, így egy kissé kellemesebb térarányt hozva létre. Viszont ez az arány is magasnak számít egy tér esetében.

5.6 Tértfókuszok

A Gyöngyös belvárosában található terek térfókuszait is megfigyeltem. (SZÖVÉNYI ÉS MUNKATÁRSAI 2025)

A vizsgálatok alapján a Főtér legfőbb fókuszpontja minden bizonnyal a Szent Bertalan templom, ami a tér fölé magasodik és odavonzza az emberek tekintetét. A tér északi szélén áll, viszont a tér déli oldaláról is tökéletes rálátás nyílik a magas templomra.

A Belváros térnek nincsen egy kifejezett fókuszpontja. A tér kisebb mérete és bezártsága miatt az eget lehet fókuszának tekinteni. A tér egyetlen megnyitását is fókuszának lehet tekinteni. A zártabb, csak a földszinten megnyitott átjárók mellett a tér teljes megnyitása figyelmet vonz magára.

A Barátok tere fókuszpontja szintén a templom. A Sarlós Boldogasszony Ferences templom a tér fölé magasodva egy fókuszpontot teremt.

A Kerti tér fókuszpontja a Zeneiskola előtt található magas szobor. A vallásos témájú szobor tökéletes helyen van ahhoz, hogy fókuszpontnak lehessen nevezni.

A Grassalkovich udvarnak nincsen kifejezettebb fókuszpontja, mivel a tér egészen üres. Ebben az esetben a fő fókusz az égbolt, vagy a térfalak lehetnek, viszont azok ennek a térnek az esetében nem eléggé karakteresek ahhoz, hogy főfókusz legyen.

A Posta park esetében sincsen konkrét fókuszpont. A nagyobb méretű tér a nagy mértékű fásítása miatt kevésbé átlátható is, így a tér közepén hiába lenne egy olyan műtárgy, ami fókuszaként funkcionálhatna. A park esetében a karakteres térfalak játszanak térfókuszaként.

A Hanisz Imre tér térfókuszaként funkcionálhat a park közepén található kút, ami sokat tesz hozzá a tér karakteréhez. Egy másik fókuszpontnak tekinthető az országzászló, ami igaz, hogy helyileg inkább a Főtéren helyezkedik el, viszont a két tér összekötöttsége és az országzászló a Hanisz Imre térhez való közelségét nézve a park egyik fontos fókuszának mondható.

A Kékes téri park ürességét és kisebb méretét tekintve a tér fő fókusza az ég, a téren nincsen olyan tárgy, vagy épület, ami magára vonzaná a figyelmet.

A Huszár kert fő fókuszpontja mindenképpen a téren elhelyezkedő huszárszobor. Tekintve a tér nevét és a szobor nagyobb méretét ez egy tökéletes fókuszpont a kis térnek.

A Könyves Kálmán tér fókuszpontja mindenképpen a hatalmas pódiumra állított Kossuth Lajos szobor, ami a tér közepén helyezkedik el. A tér szinte a szobor köré van szabva, a tér bármely pontjáról rálátás nyílik a műtárgyra.

A Rákóczi udvaron sincsen kimondott fókuszpont a kis mérete miatt, így a fő fókusz az ég és a körülvevő épületek térsíkjai adják.

Az Almásy udvarnak szintén kis mérete van, viszont a téren található egyetlen elültetett fa fókuszpontnak számít, ezen kívül az ég a fő fókuszpont.

A Hanák udvaron szintén egy elültetett fa tekinthető fő fókuszpontnak, a térsíkok és az ég fókuszával együtt.

5.7 Megközelíthetőség

A belvárosi tereket számos módon meglehet közelíteni. Gyalogos módon, mikromobilitással, gépjárművel, és van, amelyeket tömegközlekedéssel is. Mivel a legtöbb tér közel helyezkedik el egymáshoz, így a gyalogos megközelítés az egyik térről a másikra sem nagy feladat.

A Főteret lehet a legtöbb irányból megközelíteni. Gépjárműves megközelítés is lehetséges, viszont a parkolás már nehézséget okozhat, mivel az utcán való parkolás gyakran lehetetlen, így egy kissé távolabbi parkolót kell keresni a térre látogatók számára. A gyalogos megközelítése a térnek a Vachott Sándor utca, a Szent Bertalan utca, a Petőfi Sándor utca, a Dr. Puky Árpád utca, a Csomor Kálmán utca és a Mátyás király utca felől is lehetséges. Ezenkívül a Főtér egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy összeköttetésben áll a belső udvarokkal, így biztosítva az átjárást a Rákóczi, az Almásy, a Hanák és a Grassalkovich udvarral. Ezen kívül egy sétálóutca is összeköti a Kerti térrel is.

A Belváros térre is többféle irányból meg lehet érkezni. A Belváros tér szintén össze van kötve az összes belső udvarral. Ezenkívül a Bugát Pál térről lehet még megközelíteni a teret, ami az egyetlen gépjárműves megközelíthetőségi lehetőség.

A Barátok terét is több irányból meg lehet közelíteni. A Zrínyi Miklós, a Széchenyi István, a Páter Kiss Szaléz, a Thán Károly és a Vak Bottyán János utca felől is lehetséges eljutni a térre. Közvetlen összeköttetése nincsen másik térrel.

A Kerti térre a Szent Bertalan, a Katona József, a Páter Kiss Szaléz és a II. Rákóczi Ferenc utca felől lehet eljutni. Ezenkívül a Főtér felől húzódó sétálóutcán keresztül is megközelíthető a tér gyalogosan.

A Grassalkovich udvarra a Mátyás király utca vagy a Főtér, illetve a Belváros tér felől lehetséges eljutni. A tér egy nagy részét parkoló foglalja el, így a szomszédos terekre igyekvőknek is lehetőségük van a téren parkolniuk.

A Posta parkba a Páter Kiss Szaléz utca, a Mátyás király utca, vagy a Belváros tér felől lehet eljutni. A tér körül a parkolás is lehetséges.

A Hanisz Imre teret a Vachott Sándor utca felől lehetséges megközelíteni. Ezenkívül a Főtéren keresztül is lehetséges a park gyalogos megközelíthetősége.

A Kékes téri parkot a Szent László utca és a Táncsics Mihály utca felől lehetséges megközelíteni. A tér körül lehetséges a parkolás, ezért egy kedvelt terület a helyiek számára, mivel egyszerű a gépjárműves megközelíthetősége is.

A Huszár kertet a Jókai Mór, a Rózsa, a Móricz Zsigmond, a Kőrösi Csoma Sándor és a Széchenyi István utca felől lehet megközelíteni. A tér mellett parkolásra van lehetőség.

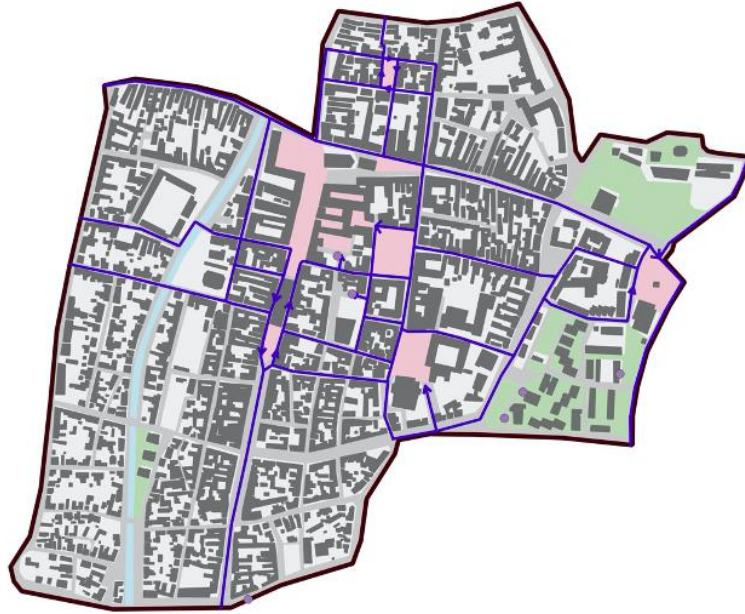
A Könyves Kálmán teret a Kossuth Lajos utca, a Bornemissza Gergely utca, a Kármán József utca és a Zöldhíd utca felől lehetséges megközelíteni. A tér mellett parkolás is lehetséges.

A Rákóczi udvart a Főtér, a Belváros tér és a Főteret és a Kerti teret összekötő sétálóutca felől is lehetséges elérni.

Az Almásy és a Hanák udvart csak a Főtér és a Belváros tér felől lehetséges megközelíteni. A belső udvarokra nem lehetséges a gépjárműves közlekedés.

9. ábra Gyalogos megközelíthetőség (saját ábra)

10. ábra Gépjárműves megközelíthetőség (saját ábra)

5.8 Terek egymáshoz való viszonya

A gyöngyösi belvárosi terek nagyon közel helyezkednek el egymáshoz. Ez megkönnyíti a megközelítésüket az egyik térről a másikra. A Főtér közvetlen összeköttetésben áll a Hanisz Imre térrel, a Rákóczi udvarral, az Almásy udvarral, a Hanák udvarral és a Grassalkovich udvarral. A Rózsa utca és a Móricz Zsigmond utca mentén összeköttetésben áll a Huszár kerttel, a Szent Bertalan utca mentén pedig a Kerti térrel. A belső udvarok a Főtérrel és a Belváros térrel vannak összeköttetésben. A Belváros tér a belső udvarokon kívül még a Posta parkkal van összekötve, így egy olyan köztérrendszer jött létre Gyöngyös belvárosában, ahol sűrűn helyezkednek el egymás mellett a terek. Így, akár 5 köztér érintésével is el lehet jutni egyik pontból a másikba, anélkül, hogy egy utcán keresztül kelljen végig sétálni. A belváros 13 tere közül 10 szinte egymás mellett van. Azonban a Barátok tere, a Kékes téri park és a Könyves Kálmán tér kissé messzebb esik ettől a köztérrendszertől. A Barátok tere a Páter Kiss Szaléz utcán van összeköttetésben a Posta parkkal. A Kékes téri park a Katona József utcán keresztül van kapcsolatban a Kerti térrel. A Könyves Kálmán tér az, amely a legtávolabb esik a többi köztértől. A Kossuth Lajos/Szent Bertalan utcán keresztül van összekötve a Kerti térrel, a Főtérrel és a Hanisz Imre térrel. (INT7)

11. ábra Terek kapcsolata (saját ábra)

6. Gyöngyös belvárosi tereinek funkciói

A vizsgálatok során megfigyeltem a tereken elhelyezkedő különféle funkciókat. Az egyes terek körül elhelyezkedő épületek funkcióit és a tereken elhelyezkedő funkciókat is megvizsgáltam. A Főtér körüli épületekben rengetegféle szolgáltatás kapott helyet: MBH Bank, Kékes Szemvizsgáló Szalon, Coop, Kontakt optika, Optika centrum, Raiffeisen Bank, Lipóti pékség, Tourinform, Vachott Sándor városi könyvtár, Groupama, cipőbolt, ékszerbolt, G&D Kézműves Cukrászda és Pékség, Ofotért, cukrászda, Szent Bertalan templom, könyvelőiroda, II. Rákóczi Ferenc általános iskola, OTP Bank, Kékes Zöld étterem, Városháza, Mátra Honvéd Kaszinó, Start műhely, Polgármesteri Hivatal, Gyöngyösi Kígyó Gyógyszertár, Trenkwalder Recruitment Kft, fodrászat. (INT7) Ezeket a szolgáltatásokat nap mint nap igénybe veszik a helyiek és a turisták is. A téren lévő funkciók közül a rekreációs tevékenységekre használatos kihelyezett padok a legértékesebbek. A Főtér dupla fasora alatt több pad is található, ami igazán népszerű a pihenni vágyók körében. A cukrászdák és kávézók kihelyezett asztalai és székei a legnépszerűbbek a téren. A jobb időben rengetegen ülnek le a teraszokra, ahol lehetőségük van pihenni, beszélgetni, enni és inni is. A Főtér egy fontosabb látványossága a négy szökőkút is, amely nagy népszerűségnek örvend a gyermekek körében, amely vizében néha meg is

mártóznak. Ezen kívül a Főtér számos időszakos funkcióval is el van látva. A Főtéren sok rendezvényt szoktak tartani, ilyenek például a bornapok, szüreti napok és az advent is. Események idején fel szoktak húzni egy ideiglenes színpadot, ahol több híresebb zenész is fellépett már. Ilyenkor mindig tömve van a tér az érdeklődőkkel. Az események idején bódékat is fel szoktak állítani, ahol többféle ételt és italt is árúsítanak.

Ezenkívül a szezonális funkciói közé tartozik a térnek a jégkorcsolyapálya, amit télen állítanak fel a területen. Ez az egy sportolási lehetőség található a téren, ami sajnos csak egy évszakra elérhető, és nyilvánvalóan nem teljesen közhasználatra van, mivel fizetős.

A Belváros tér egyik nagy „látványossága” a BoriMami étterem, ami egy nagyon népszerű hely a turisták körében is. Ezen kívül több földszinti funkció is található a tér körül, mint például egy fodrászat vagy egy kávézó. (INT7) A téren nincsen sok lehetőség pihenni, mivel nincsenek kihelyezve padok. A téren elhelyezett ültetőágyások szélén viszont lehetséges egy kis időre leülni. A Belváros téren is vannak szezonális funkciók. A Főtérrel egyetemben a bornapokon, a szüreti napokon és adventkor is bódékat állítanak fel a téren, amik nagyon népszerűek a helyiek és a turisták körében is. Adventkor egy kisebb színpadot is felállítanak, ahol előadásokat tartanak.

A Barátok tere mellett számos különböző funkciójú épület található. Itt helyezkedik el a Mátra Művelődési Központ, a Gyöngyház pláza, a Sárlos Boldogasszony templom, egy ferences kolostor, néhány lakóház és különféle szolgáltatások, mint például egy optika, egy használtruha kereskedelem és egy cukrászda. (INT7) Ezek az épületek aktív használatban vannak, ezért a tér is egy viszonylag forgalmas terület. A téren található funkciók közül a legnépszerűbb a rekreációs célra kihelyezett padokon való pihenés. Ezek a padok leginkább az idős emberek körében népszerű, gyakran pihennek a Barátok terén. Ezen kívül sétálgatásra és edukációra is van lehetőség, mivel a téren elültetett növények mellé informatív táblák is vannak kihelyezve. Ezen kívül a téren több szobor és emlékmű lett elhelyezve, így az emberek azokat is meg tudják nézni, hogyha a téren járnak.

A Kerti tér mellett található a zeneiskola, ügyvédi irodák, papír-írószer bolt, ruhaüzletek, cipőbolt, motorkerékpár alkatrész üzlet és kettő fagyfaltozó is. (INT7) A legnépszerűbb hely a téren az egyik cukrászda elé kihelyezett asztalok, ahol mindig sokan fordulnak meg. Ezen kívül a tér különböző részein elhelyezett padok is népszerűek, gyakorta pihennek meg a téren. Ezen kívül a téren egy vallásos témájú szobor és egy 1956-os forradalom emlékműve is el van helyezve, így ezeket is meg lehet csodálni.

A Grassalkovich udvar, más néven Könyvtár park mellett található funkciók közül a legfontosabb a Vachott Sándor Városi Könyvtár és a pizzéria, aminek a térre kihelyezett

teraszán mindig ülnek emberek. (INT7) A tér legnagyobb részét egy parkoló teszi ki, itt tudnak parkolni azok, akik a belvárosba szeretnének menni. Ezen kívül a téren található egy kisebb játszótér is, ami egy csúszdából áll.

A Posta park körül található a Posta, K&H bank, fodrász, gyógyszertár, ügyvédi iroda, étterem, és lakóépületek is. (INT7) A Posta park az egyik legnépszerűbb park a városban a központi elhelyezkedése és árnyékossága miatt. Több rekreációs tevékenységre kihelyezett ülőhely található a parkban, ahol szívesen megállnak az emberek pihenni. A legfontosabb funkció a téren mégiscsak a játszótér. A belvárosi terek közül itt található az egyetlen rendes játszótér, ami a több játszószerével rendkívül népszerű a gyermekek körében.

A Hanisz Imre tér mellett OTP bank, gyógyszertár, általános iskola, és többemeletes lakóépületek találhatók. (INT7) A téren van lehetőség pihenésre a pár kihelyezett padon, de inkább sétálásra használatos ez a kicsi park. Ezen kívül a növények mellé informatív táblák vannak kihelyezve, amik tanulásra buzdíthatják az embereket.

A Kékes téri park körül fitness terem, étterem és lakóházak helyezkednek el. (INT7) A téren található néhány pad, amit pihenésre lehet használni, viszont a tér napos fekvése és a forgalmasabb belvárostól való távolsága miatt nem olyan népszerű.

A Huszár kert mellett étterem, ingatlanügynökség, fotó optika, virágüzlet és lakóépületek találhatók. (INT7) A téren pihenésre szolgáló padok vannak elhelyezve. Ezen kívül itt szintén találhatóak informatív táblák a növényzetek mellett. A tér ékköve a huszárszobor, amit mindig megcsodálhatnak az emberek.

A Könyves Kálmán tér mellett található a Vályi-Nagy Károly Tornacsarnok, Gyöngyösi Berze Nagy János Gimnázium épülete, Mátra kisvasút jegypénztára, Adóhivatal, büfé és lakóházak is. (INT7) A téren rekreációs tevékenységekre szolgáló padok vannak kihelyezve. Ezen kívül a téren található Kossuth Lajos szobra is, amiben lehet gyönyörködni.

A Rákóczi udvarnál földszinti funkcióként szolgál egy szépségszalón és egy optika is. (INT7) A téren található ültetőágyások szélén meg lehet pihenni, viszont kifejezetten pihenésre szolgáló bútorzatok nincsenek kihelyezve egyik belső udvarban sem.

Az Almásy udvarnál található egy fitness terem, azon kívül pedig lakóházak veszik körül a teret. (INT7) A téren nincsen sok lehetőség pihenésre, ezért inkább sétálásra használatos.

A Hanák udvarnál csupán lakóépületek találhatók, ez egy inkább privátabb tér, pihenésre szintén nincsen sok lehetőség.

7. Gyöngyös belvárosi tereinek használatának vizsgálata

A szakdolgozatom fő témája a Gyöngyös belvárosi tereinek térhasználati módjai, amiket különböző módszerrel vizsgáltam meg. Fontos kiemelni, hogy ezen vizsgálatok olyan időjárásban készültek, amely kellemes, és az eredményei nem vonatkoznak hidegebb időszakokra.

A vizsgálataim során megfigyeltem az embereket, összeszámoltam a terek használóit, így megpróbálva rájönni, hogy egyes terek mekkora használatban vannak. A vizsgálatok során megfigyeltem az egyes tereken a legnépszerűbb térhasználati módokat is. Így kiderült, hogy Gyöngyös belvárosi terein magasan a sétálás volt a legelterjedtebb térhasználat. Az áthaladás, átjárás volt a legtöbb ember választott használati módja, ami arra mutathat rá, hogy a terek maradásra nem igazán felelnek meg. Pedig a terek elsődleges funkciója annak kellene, hogy legyen, hogy egyfajta megállást, pihenési lehetőséget adjanak.

Munkamódszertan

A terek emberek által végzett használati módjait Jan Gehl elvei szerinti munkamódszertan alapján végeztem. Vesna Jelovac által írt *Work methodology according to the principles of Jan Gehl* című cikk segítségével figyeltem meg az embereket Gyöngyös különböző terein. Jan Gehl szerint az emberek a legfontosabb szempont egy város tervezésének folyamatában. A közterek mindenki számára elérhető, különböző tevékenységekkel és lehetőségekkel teli helyeknek kellene lenniük. Ezen elvek alapján megoldások születhetnek különféle problémákra a vizsgálat eredményeiből kifolyólag. A legfontosabb irányelvek:

A közterület az emberek számára legmegfelelőbb terv alapján kell, hogy jöjjön létre. A terv a leginkább áhított útvonal mentén, felhasználók és tevékenységek alapján is készülhet. A jövőkép a területre specifikusan jellemző tevékenységek és látnivalók alapján formálódik meg. A legáltalánosabb módszertant, miszerint először az épületekre és a forgalomra fókuszálva terveznek tereket, ezek az elvek elvetik. Eszerint a tömegek jelennek meg először a területen majd mellettük a terek, amiket a legjobb esetben majd valamiféleképpen használni fognak. Először az emberekre kell összpontosítani, hogy a tér használói még inkább benne legyenek a tervezésben és a környezet az ő szükségük szerint legyen kialakítva. (JELOVAC 2018)

A köztér tervezés alapja a közélet kell, hogy legyen. Ki kell deríteni kik lennének a potenciális használói a térnek, milyen tevékenységek folynának rajta és milyen élet alakítható ki a területen.

Az adatgyűjtés az alábbi lépéseket fogja magába foglalni:

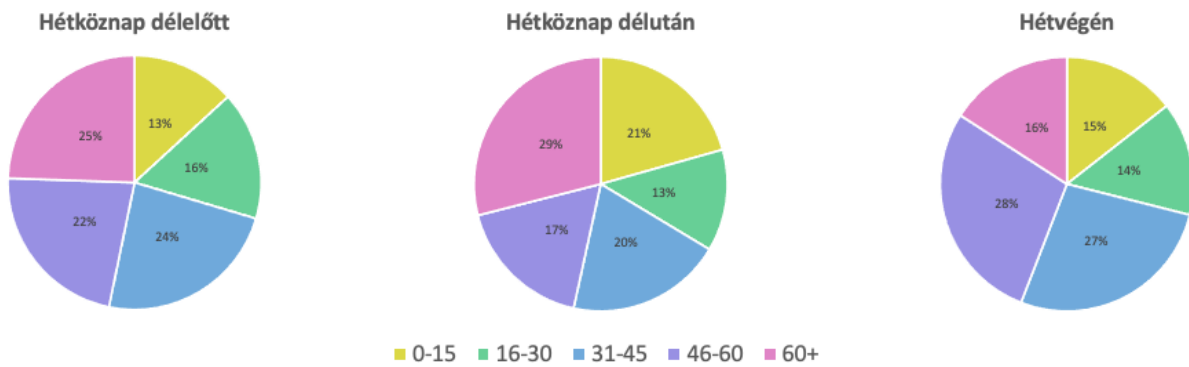
1. Számolás: Az emberek mennyiségének számolása az adott területen. Az eredményből kiderülhet, hogy mennyien használják az aktuális teret.
2. Térképezés: Emberek, helyek és tevékenységek is megjelölhetők a bizonyos tér területén. Ez alapján ki lehet deríteni, hogy a téren ki, mit és pontosan hol csinál. Eszerint megtudhatjuk, hogy mik a legjellemzőbb tevékenységek egy adott területen.
3. Nyomon követés: Az emberek mozgása a téren belül vonalrajzokkal lekövethetőek, így a leginkább kihasznált területek is kitudódnak. (27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39. melléklet)

Ezen metódus alapján kiderül, hogy az adott tereket miféleképpen használják az emberek. Arról is tudomást szerzünk, hogy milyen különböző életkorú emberek a leggyakrabban felbukkanóak, és ők mit csinálnak a területeken. A megfigyelés segítségével nagyobb betekintést szerzünk Gyöngyös belvárosi életébe.

7.1 A terek használói

A vizsgálatok során a tereken összeszámoltam az embereket és korcsoportokra bontottam. Öt korcsoportra bontottam az embereket: 0-15 évesek, 16-30 évesek, 31-45 évesek, 46-60 évesek és 60+ évesek. Három különböző időpontban végeztem a vizsgálatokat, így kiderült, hogy egy fél órás intervallumban mennyien veszik használatba a tereket hétköznap délelőtt, hétköznap délután és hétvégén. Ezen adatok segítségével fény derül arra, hogy egyes tereken mely korcsoport van többségben, és általánosan a belváros tereit kik használják egyes időszakokban. Az adatokból kiderült, hogy a tereket hétköznaponként a 60+ korosztály vette használatba a legnagyobb számban. Délelőtt a használók 25%-a, míg délután a használók 29%-a volt az idősebb korosztály tagja. Ezen kívül a 31-45 évesek 24%-ban és a 46-60 évesek 22%-ban voltak jelen a tereken hétköznap délelőtt. A fiatalok száma jóval lecsökken, mivel hétköznap délelőtt a terek használóinak csupán 16%-a volt 16-30 év közötti, míg a 13% volt csupán 15 év alatti. Hétköznap délután az idősebbek után a gyerekek képviselték magukat nagyobb számmal, mivel a terek használóinak 21%-a volt 15 év alatti. A 31-45 év közöttiek 20%-kal voltak jelen, míg a 46-60 év közöttiek 17%-kal. A fiatal felnőttek (16-30 év) csupán 13%-kal képviselték magukat. Hétvégén viszont ezek a számok megváltoznak, a leggyakoribb látogatóik már nem az idősebb generáció, hanem a 46-60 év közöttiek, akik a 28%-a volt a használóknak. A 31-45 év közöttiek is szép számmal voltak jelen a tereken, mivel ők a 27%-a volt. Ezután következnek csak az idősek, akik 16%-kal voltak jelen, majd a gyermekek és csak utánuk a fiatal felnőttek. A

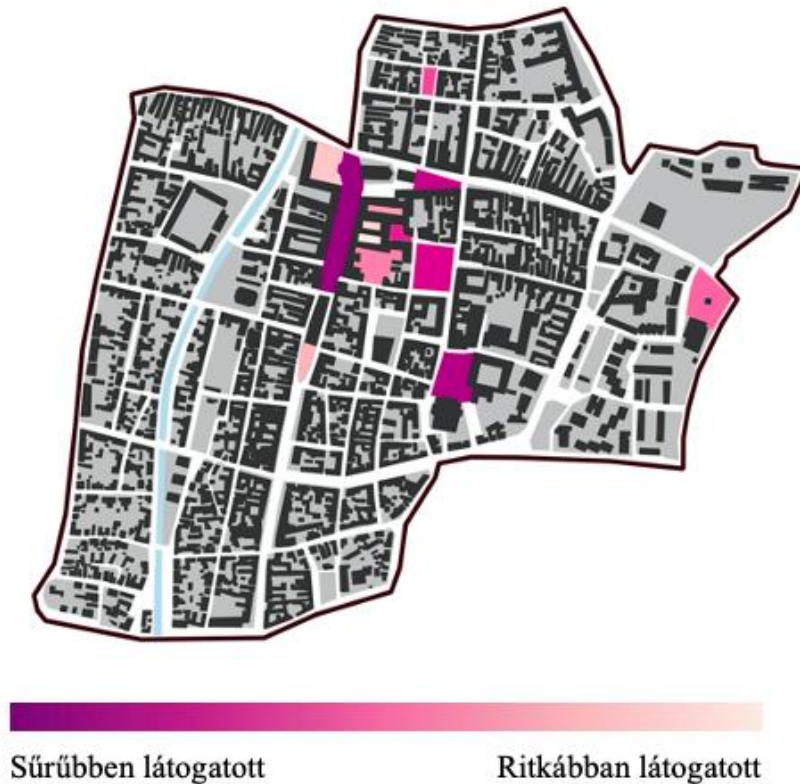
kördiagrammokon jól látszik, hogy a hétköznap délelőtti használatról készült diagramm hasonlít a leginkább Gyöngyös népességének koreloszlására.

11. ábra Koreloszlás a tereken (saját ábra)

A számolások alapján kiderült, hogy a legsűrűbben látogatott terek a Főtér, a Kerti tér és a Barátok tere. Ez ugyanakkor nem meglepő, mivel fontosabb útvonalak mellett helyezkednek el, és ami még fontosabb, hogy olyan funkciók veszik őket körbe, amelyek miatt az emberek szívesen látogatják azokat.

A legkevésbé látogatott terek a Hanák udvar és az Almásy udvar. Ezek szintén olyan adatok, amelyek megmagyarázhatók, ezek az udvarok nem rendelkeznek több funkcióval, így a látogatásuk nem éri meg annyira. A Rákóczi udvarral ellentétben ezek az udvarok csupán kettő megközelíthetőséggel rendelkeznek, így az átjárás esetén sem feltétlenül ezen terek lesznek használatba véve.

12. ábra Terek látogatottsága (saját ábra)

7.2 Térhasználati módok

A gyöngyösi belvárosi tereken a térhasználati módok nagyon hasonlóak az általános térhasználati módokhoz. Megfigyeltem az általam választott 13 téren, hogy az emberek mivel töltik az idejüket. (26. melléklet)

A megfigyelés alapján kiderült, hogy a legelterjedtebb térhasználati mód a sétálás, azon belül is az átjárás. A belvárosban található összes téren lehetséges az átjárás, mivel egyik sem teljesen zárt tér, mindegyikből lehetséges eljutni egy másik helyre. Az emberek gyakran használják átjárásra a tereket, még akkor is, hogyha nem az a leggyorsabb útvonal, amin eljuthatnak a választott úticéljukhoz. Gyakran mennek át csupán azért, hogy egy kicsit gyönyörködhesse a térben, vagy csak azért, hogy egy kicsit árnyékosabb területen tudjanak keresztülmenni a fák alatt, mivel az utcákon lévő fák sokszor nem adnak megfelelő árnyékot, így a tereken hűvösebb is szokott lenni a melegebb időkben. A tereken való átjárás sok esetben viszont lerövidíti a kívánt útvonalat, mivel nem kell épületeket, tömböket kerülgetni, egyszerűen csak lehetséges keresztülmenni a tereken, így levágva az utat. Gyakran kerékpároznak az emberek egyes tereken, és van, amelyeken kutyasétáltatás is lehetséges.

A másik sétálási mód az, amikor az emberek a téren található funkciók használásához igyekeznek éppen. A tereket körülvevő épületekben számos szolgáltatás található, amik miatt érdemes a terekre látogatni. Több tér körül találhatóak boltok, cukrászdák, éttermek, optikák, bankok, gyógyszertárak, hivatali ügyek elintézésére szolgáló épületek is. Gyakran látogatnak olyan emberek a terre, akiknek dolguk van az egyik épületben.

Egy másik térhasználati mód a rekreáció. A legtöbb téren van lehetőség pihenniük az embereknek. A terekre kihelyezett padok nagy népszerűségnek örvendenek, mivel az emberek gyakran leülnek rájuk. A legtöbbször a valahova igyekvő ember csupán leül egy pár percre, hogy megpihenjen az egyik padon. Gyakran szoktak az emberek egy társasággal ücsörögni ezeken a helyeken. Akár órákat is képesek eltölteni az egymással való beszélgetéssel. Nyáron gyakorta szoktak az emberek fagyalattal a kézben ücsörögni a padokon. A Főtéren, a Kerti téren és a Barátok terén ez egy nagyon népszerű időeltöltés, mivel ezen terek közelében találhatóak cukrászdák.

Egy másik pihenési mód az, amikor az ember nem a pihenés céljára kihelyezett padokra ül le, hanem egy más funkcióval ellátott bútorzatra. Ezek közül a leggyakoribbak a szökőkutak és az ültetőágysók széle, azonban van, amikor a földön is ülnek emberek. Ezek okai lehetnek, hogy a kihelyezett padok már másnak a használatában vannak, vagy egyszerűen ezek a tárgyak voltak a közelben, ezért egy rövid pihenésre tökéletesen megfelel a céljának. Jan Gehl szerint a gyermekek és a fiatalok bármire leülnek, amire le tudnak. (GEHL 2010)

A következő térhasználati mód az álldogálás. Az emberek gyakran megállnak a tereken. Vagy azért, hogy kifújják magukat, vagy azért, mert várnak valamire, vagy valakire. Gyakori jelenség, hogy két ismerős éppen összetalálkozik a téren és pár percre megállnak beszélgetni. Nagyon fontos, hogy legyenek jó helyek a téren, ahol kényelmesen meg lehet állni. Az emberek általában a tér szélén szeretnek megállni, nem pedig a közepén, ezért is fontos, hogy legyenek olyan épületek is a téren, ahol zavartalanul lehet várakozni is.

További térhasználati mód az éttermek, cukrászdák és kávézók teraszain való lét. A vendéglátóhelyek által kihelyezett asztalok szinte minden téren a legnépszerűbb helyek. A Főtéren, a Belváros téren, a Kerti téren és a Grassalkovich udvaron mind ezek a területek a legforgalmasabbak. A hidegebb időkben szintén népszerűek a vendéglátóhelyek, viszont a teraszaik már nem használatosak.

Ezen kívül a Posta parkban és a Grassalkovich udvaron fontosabb térhasználati mód a játszótérek játékaik használatát, amelyek a gyermekek körében népszerű.

A vizsgálatok alapján kiderült, hogy mely téren mely térhasználati mód a leginkább elterjedt. A számolás alapján a sétálás lett a leggyakrabban megjelenő térhasználat. Mivel ez az, amit el szeretnénk kerülni, így a dolgozatban a további térhasználati módokra fókuszálok.

Először is, a Főtéren a legnépszerűbb tevékenység a vásárlás. Mivel a Főteret számos üzlet, vendéglátóhely és szolgáltatás veszi körül, így egyértelmű, hogy az emberek ezen helyek látogatásával szeretnék tölteni idejüket. Ügyeket lehet elintézni, fogyasztani lehet az éttermekben és cukrászdákban, különböző termékeket is vásárolni lehet, így a Főtér szempontjából a földszinti funkciók elengedhetetlenek, mivel ezzel tudja a legtöbb látogatót vonzani.

A kellemes időjárási viszonyokban a Kerti téren és a Grassalkovich udvarban a leginkább megjelenő térhasználat a teraszokon való fogyasztás. Mivel ezeken a tereken több vendéglátóhely is található, így a kihelyezett teraszokon szívesen elfogyasztanak az emberek valamiféle ételt vagy italt. Ezen funkciók esetében fontos kiemelni, hogy időszakosak, és kellemetlen időjárás esetén már nem lesz uralkodó térhasználat.

A Barátok terén, a Könyves Kálmán téren, a Kékes téri parkban és a Huszár kertben, mind a padokon való időtöltés, pihenés a leggyakoribb térhasználati mód. Ezek a terek mind rendelkeznek megfelelő ülőalkalmatossággal: padokkal. A padokon mind csoportosan, mind egyedül is töltöttek időt az emberek. A legalapvetőbb funkció egy térnél a pihenésre való lehetőség. Ezeken a tereken szívesen jelennek meg pihenni az emberek, de míg a Barátok terén mindig ülnek a padokon, a Kékes téri parkban csupán néha-néha állnak meg az emberek pihenni. Ez annak is tudható, hogy a Kékes téri park kissé kijebb esik a központtól, jelentősebb útvonal sem megy át rajta, és lényegesebb funkciókkal sem rendelkezik.

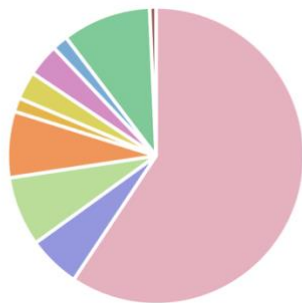
A Belváros téren és a Rákóczi udvarban a nem feltétlen ülésre kialakított utcabútorokon való pihenés a legnépszerűbb tevékenység a séta után. Ezeken a tereken éppenséggel a virágágyak szélei és az épületek falnyílásai vonzzák az embereket egy kis megállásra. Ez annak tudható be, hogy ezen terek megfelelő ülőalkalmatossággal nem rendelkeznek, de mégis legalább találhatóak rajtuk pihenésre alkalmas zugok.

A Hanisz téren, a Hanák udvaron és az Almásy udvaron megjelenő legnépszerűbb térhasználati mód a találkozások. Az emberek ezen tereken várakozni, találkozni és beszélgetni szoktak. Mivel az udvarokon semmiféle ülőalkalmatosság nincsen, így a sétán és a földszinti funkciók esetleges használatától eltekintve nem sokféle tevékenységre van lehetőség. Így ezen tereken leginkább az álló tevékenységeket veszik igénybe az emberek.

Végül, a Posta parkban a legnépszerűbb tevékenység a játszótér használata. Mivel a gyöngyösi belvárosi terek közül csupán a Posta park rendelkezik jelentős játszótérrel, így sok gyermek

veszi igénybe ezt a funkciót. A parkban pihenésre is van lehetőség, de mégis a játék a legelterjedtebb tevékenység rajta.

Tehát a vizsgálatok alapján kiderült, hogy a tereken végzett tevékenységek majdnem háromnegyede szükségszerű. Az sétálás öleli fel a térhasználatok legnagyobb részét, ezenkívül a vásárlás is fontos tevékenységnek számít a tereken, melyek mind szükségszerűen történnek, mindenféle külső hatásoktól függetlenül. Tehát a Gyöngyös belvárosi terein történő térhasználatok opcionális és szociális tevékenységei jóval kisebb arányban lépnek fel, mint a mindennap kötelezően történőek. Tehát fontos lenne, hogy Gyöngyös terein gyakrabban jelenjen meg azon térhasználatok, melyek rekreációs vagy szociális tevékenységeket engednek meg.

- sétálás
- padon pihenés
- kutyasétáltatás
- virágágyás szélén pihenés
- vásárlás
- terazon fogyasztás
- találkozás/beszélgetés
- játék a játszótéren
- kerékpározás/rollerezés
- sportolás

- terazon fogyasztás
- találkozás/beszélgetés
- játék a játszótéren
- kerékpározás/rollerezés
- sportolás
- padon pihenés
- kutyasétáltatás
- virágágyás szélén pihenés
- vásárlás

14. ábra Tereken megjelenő tevékenységek aránya (saját ábra)

13. ábra Tereken megjelenő tevékenységek sétálás nélkül (saját ábra)

15. ábra Legnépszerűbb tevékenységek (saját ábra)

8. Gyöngyösi terek problémái

Az általam elvégzett vizsgálatok és megfigyelések alapján számos problémát véltem felfedezni Gyöngyös belvárosában. Ezek alapján egy probléma a terek elhelyezkedése is. A belvárosban 13 darab köztér található, szinte mind összeköttetésben egymással. Gyöngyösön viszont a belvároson kívül nagyon kevés köztér található, mivel a legtöbb tér a belvárosban van. Gyöngyösön a terek szétszórásával egy használhatóbb térkapcsolat jöhetne létre.

Ezen kívül probléma a terek mérete. Mint a vizsgálatokból kiderült, hogy csupán egy tér éri el az 1 hektár méretet, úgy gondolom, hogy ez közel sem elég a város számára. Egy nagy probléma az, hogy a Főtér hiába nagyobb méretű, viszont nem parkosított, így a belvárosban nincsen egy nagyobb méretű, rendes park. Ez alapján a belvárosban nagyobb zöldfelületek hiányát tapasztaltam. A Főtér, a Belváros tér és a belső udvarok is igen csekély mennyiségű növényzettel rendelkeznek. A növényzet hiánya további problémákat okozhat egy város életében.

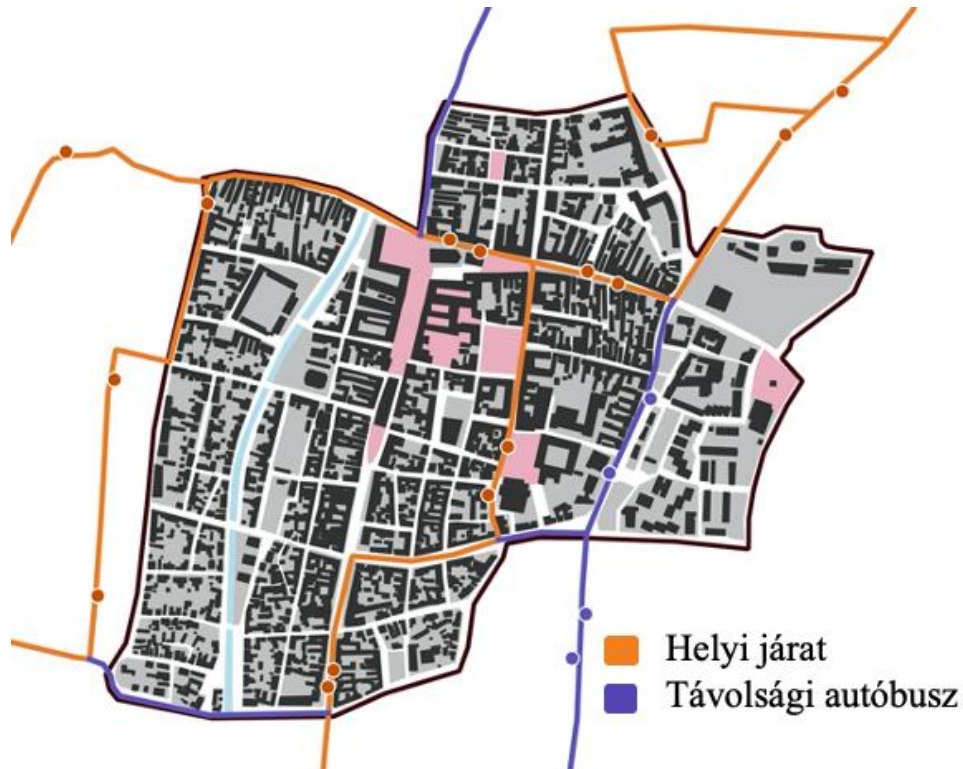
Mivel a belvárosban kevés és apró méretű park található, így ez nem elegendő, hogy a zöldfelületekkel járó pozitív hatásokat maximalizálja. Probléma még ezen zöldfelületek kapcsolatának hiánya is. A belvárosban jelentősebb fasorok hiányát véltem felfedezni. A zöldfelületek melyek Gyöngyös belvárosában találhatóak, elszórva helyezkednek el, és nincsen közöttük összeköttetés.

A számomra egy nagyobbak vélt probléma a sportolási lehetőségek hiánya. A belvárosban nincsen egyik téren sem kialakítva sportolásra kijelölt terület. Nyilvánvalóan találhatóak fitnesstermek és tornatermek a terek közelében, viszont közhasználatra kialakított, ingyenes sportolási lehetőség sehol sincsen. A közterületeken való futás bárhol megtehető, viszont ez közel sem elég egy ekkora városnak. Az egyetlen sportolási lehetőség az a Főtéren kialakított jégkorcsolyapálya, amit télen állítanak fel a téren. Ez is mutatja, hogy a belvárosban egy nagyobb probléma a szezonális. Események idején többféle funkcióval fel vannak ruházva a terek, viszont egy átlagos napon hiányoznak a terekről a szórakozási lehetőségek. Nincsenek sehol olyan tárgyak felállítva, melyek érdekessé tehetnék a tereket. A gyermekek számára sincsen a köztereken sok szórakozási lehetőség. A Posta park játszóterén kívül egy gyermek szemében unalmasnak tűnhetnek ezek a terek.

Problémának találtam néhány belvárosi tér balesetveszélyességét. A Főtér, a Rákóczi udvar, a Hanák udvar és a Grassalkovich udvar mind már olyan régi burkolattal rendelkezik, amelyek a nem megfelelő fenntartás és az idő múlása miatt botlásveszélyes. A Hanisz Imre téren a szintváltozások lehetnek balesetveszélyesek, és akadálymentesítve sincsen. A Huszár kert egy vége pedig egy igen magas padkával végződik, ami szintén balesetveszélyes lehet, és a gyalogosok számára sincsen biztonságos átkelőhely.

A város egyik problémájának véltem felfedezni a közösségi közlekedést is. Gyöngyösön csupán egy darab helyi buszjárat van, amely közel sem elegendő helyre jut el. Igaz, a Volánbusz jóvoltából távolsági autóbusszokkal még több helyre el lehet jutni a városon belül, de ez csupán egy pár megállót jelent, és gyakran megesik, hogy távolsági autóbusszokra nem engednek fel álló utast, így az is megeshet, hogy az emberek nem férnek fel a járművekre.

Gyöngyös városában egy nagyobb probléma a közbiztonság. A tereken is megjelenő, legfőképp a belvárosban, az autóbussz megállóban időt töltő bűnözők miatt az emberek nem érzik olyan biztonságosnak a várost. Gyöngyös közbiztonságának fejlesztésével biztosan nagyobb használatban lennének a közterek is. (INT12)

16. ábra Közösségi közlekedés Gyöngyösön (forrás: saját ábra, gyongyos.hu alapján)

9. Javaslatok

Gyöngyös belvárosi tereire javaslatokat szeretnék megfogalmazni. Elsősorban a megfigyelt problémákra, de a használóira is tekintettel szeretném a javaslatokat leírni.

9.1 A terek összességére vonatkozó javaslatok

Először, egy távolabbi nézőpontból javaslom a belvárosra olyan megoldásokat, melyekkel a tereket vonzóbbá lehetne tenni és melyekkel a használatukat megkönnyítenénk. Ezen javaslatok a terek összességére vonatkoznak, általánosan a közterek minőségének javítását eredményeznék.

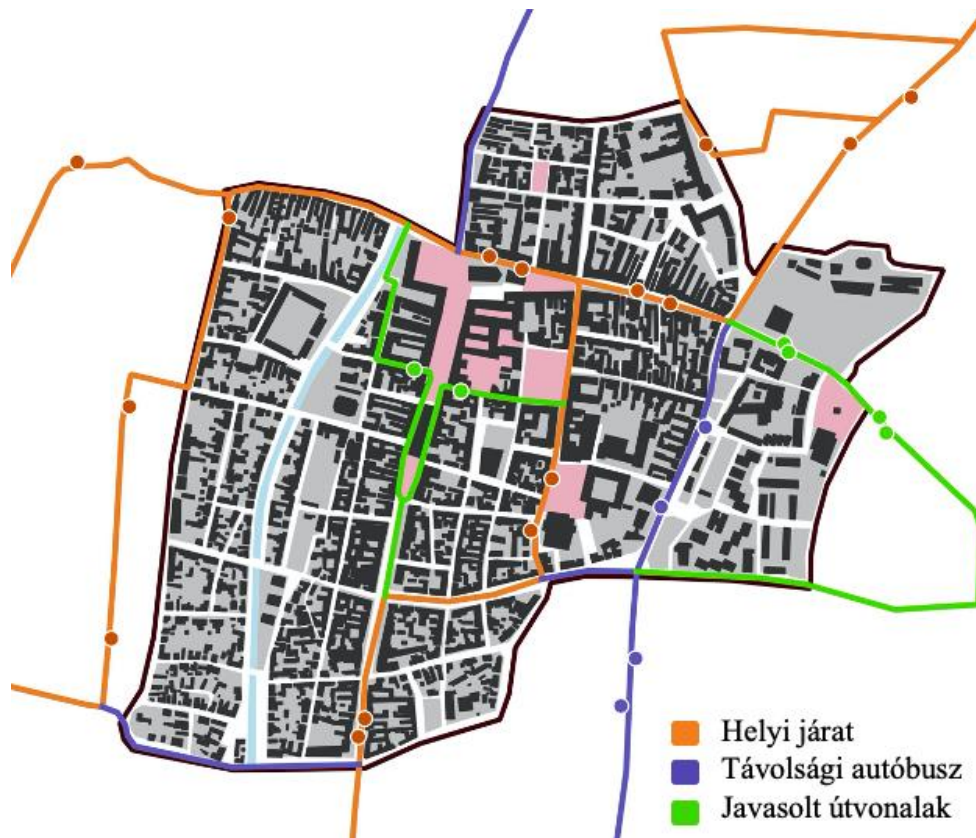
Közbiztonság

A legfontosabb szempont a közbiztonság növelése. Mivel a város problémái között ez az egyik leginkább lényeges, így a javasolataim között is az elsődleges. (INT12) Javaslom Gyöngyös belvárosi terein a térfigyelő kamerák használatát. Így elkerülhető a rendszertelen köztér használat és a bűnözés is megelőzhető. Ezen kívül, javaslom a közvilágítás minőségének

javítását, hogy az emberek sötétben is ugyanolyan biztonságérzettel tudják igénybe venni a közterek szolgáltatásait, mint nappal. Végül, közterület-felügyelők alkalmazását javaslom. Ezen javaslat hasznosításával a bűnözés megelőzését és a közbiztonság érzetének növelését lehet elérni.

Közlekedés

A következő javaslati szempont a közlekedés minőségének javítása. Mint a problémák között említve lett, a helyi közösségi közlekedés javításával elérhetőbbé lehetne tenni a belvárosi tereket. A helyi autóbuszvonal újabb útvonalakkal a város külsőbb részein élőket is könnyedén el tudná vinni a városközpontba. A belvároson belül is könnyítené a közlekedést ez a javaslat, így az idősebbek és azok, akik kevesebbet képesek gyalogni, egyszerűbben és gyakrabban tudná igénybe venni a tereket is. A közösségi közlekedés javításával további embereket lehetne bevonzani a belvárosi terekre, legyenek azok helyi lakosok vagy akár turisták. Ezen kívül a gyalogos közlekedés erősítését javaslom a belvárosban. Biztonságos gyalogátkelőhelyek és akadálymentesített járdák létrehozását javaslom. Mivel a közterek elsődleges használói a gyalogosok, így elengedhetetlen, hogy gyalogosközpontú legyen a belváros, így biztatva a gyalogos közlekedést, gépjármű helyett. Az akadálymentesítés kedvezne mind az időseknek, mind a kisgyermekes családoknak és a mozgássérülteknek is. A következő szempont a kerékpáros közlekedés és a mikromobilitás erősítése, népszerűsítése. Biztonságos kerékpárutakkal, kihelyezett kerékpártárolókkal az emberekben erősödne a kerékpárral való utazás vágya, ezzel is hozzájárulva egy egészségesebb városhoz.

17. ábra Javasolt autóbusz útvonalak (saját ábra)

Zöldfelületek

A következő átfogó javaslati szempont a zöldfelületek növelése. Mivel a vizsgálataim során nagyobb problémának véltem a belvárosban található zöldfelületek mennyiségét, így javaslatokat is fogalmaznék erre. Elsősorban a belvárosi terek zöldebb összeköttetését javaslom, a nem közvetlenül a központban lévő terek már nem érződnek a térrendszer tagjaként, így egy zöld összekötéssel ezt a kapcsolatot is erősítené és a zöldfelületeket is növelné. A növényzet növelésének egy megoldása a főbb útvonalak zöldítése fasorokkal. A természethez közelebb város képét ez is elősegíti. Ezen kívül, a kisebb elszórt zöldterületeket szintén zöld összeköttetéssel bele lehet kapcsolni a rendszerbe, így létrehozva egy átlátható és átjárható zöld térrendszert. Fontos még a vizsgált belvárosi tereken is növelni a zöldfelületek arányát. Mivel több téren is a növényzet aránya alacsonynak minősül, így fák, cserjék, virágágyak és gyepfoltok létrehozásával hozzájárulna a zöldebb városképhez. Végül a javaslatom az Orczy-kert megnyitása az emberek felé. Mivel ezen kert látogatása turisták számára csupán múzeumi jegyváltás esetén, és lakosoknak is városkártya felmutatása után lehetséges, csupán a múzeum nyitvatartási idejében, így nem igazán járul hozzá a város zöldfelületi rendszeréhez. (INT13) Mivel a belvárosban ez a legnagyobb méretű és legnagyobb zöldfelülettel rendelkező parkja, így a közterületté tétele véleményem szerint sokat tenne hozzá a város zöldebbé tételéhez.

18. ábra Zöldfelületek (saját ábra)

Pihenőterületek

A következő általános javaslatom a pihenőterületek fejlesztésére fókuszál. Ahogy az a vizsgálatokból kiderült, a tereken tartózkodók nagyrésze az idősebb korosztályhoz tartozik. Emiatt hangsúlyos a pihenésre alkalmas területek fejlesztése. Ebből adódóan az ülőalkalmatosságok sűrűbben való elhelyezését és minden köztéren való megjelenését javaslom. Ezen kívül, gyepfelületek létrehozását is javaslom, így megadva a piknikezésre való lehetőséget, amely inkább a fiatalok és a családok számára lehet kedvező. Mivel a céloom befogadóvá tenni a köztereket, így minden korosztály számára megfelelő berendezések használata fontos. Szociális interakciókat ösztönző kültéri berendezések elhelyezését is javaslom, így erősítve a közösséget. Fontos a csendesebb és elzártabb területek létrehozása is, így biztatva az embereket a kikapcsolódásra ezeken a tereken.

Funkcióbővítés

Mivel a tereken az átjárás a legnépszerűbb térhasználati mód, a funkciók számának növelésével marasztalásra lehetne ösztönözni az embereket. Mivel kevesebben járnak a területeken, és annál is kevesebben állnak meg pihenni, szórakozásra való funkciók létrehozásával minél több embert lehetne bevonni a belváros tereire. Mindenképpen fontos a földszinti funkciók fejlesztése. Megfigyelhető, hogy a vendéglátóegységekkel rendelkező terek nagyobb látogatottsággal rendelkeznek, ezért a kevésbé látogatott terek körüli funkcióbővítéssel nagyobb népszerűsége tehetnek szert ezen terek, így a köztérhasználat is arányosabb lehet. Fontos azonban, hogy a fizetős szolgáltatások, és fogyasztói helyek ne legyen túlsúlyban a tereken, mivel így kevésbé lesznek nyitottak és befogadóak minden ember számára. Az elsődleges cél a köz számára történő fejlesztések, tehát a szabadon való térhasználatok lehetőségének megadása. (BOROS 2018)

Lényeges lenne ezen kívül a sportolási lehetőségek bővítése a városban. A belvárosban mivel nincsen lehetőség a köztereken sportolni, ezért az embereknek a külváros felé kell menniük, hogyha mozogni szeretnének. Ezért javaslom egy futókör és egy kültéri fitneszpálya létrehozását is, mivel ez minden korosztály számára megfelelő módja a mozgásnak, így egészségesebben tartva az embereket. A funkcióbővítéshez javaslom még különféle játékos berendezések használatát, így növelve a fiatalok körében is a tereket. Sakkasztalok kihelyezésével szintén minden korú embernek lehet kedvezni. Ezen kívül javaslom még több játszótér elhelyezését a belvárosban, mivel a Posta parkban is nagyon népszerű, így, ha több téren lehetne használatba venni a játékokat, a látogatottságuk bizonyosan növekedne.

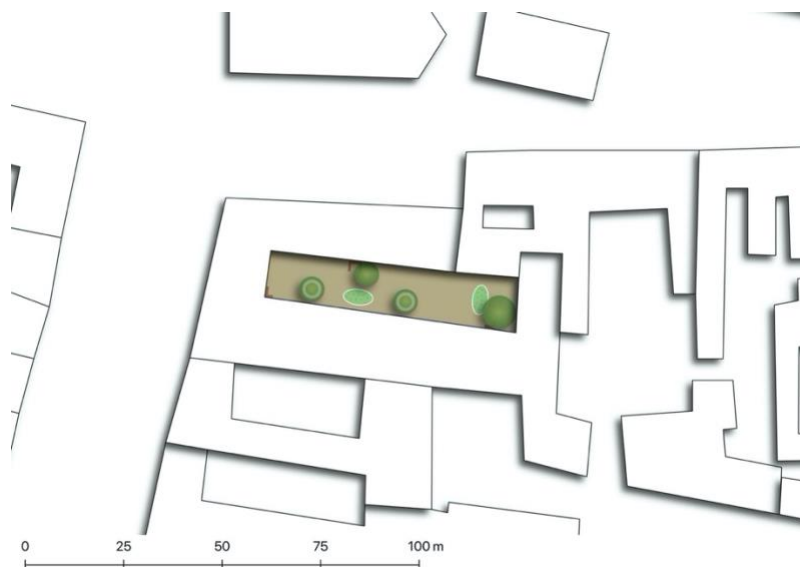
A cél

A javaslatokkal a céлом az, hogy Gyöngyös városközpontja befogadó legyen minden korosztály és társadalmi csoport számára. A lényeg az, hogy minél több embert szólítsanak meg a belvárosi terek, így nem érződne üresnek a központ. Fontos, hogy olyan berendezések és rekreációs területek legyenek a területeken, melyeket mindenki tud használni, így nem válnak kirekesztővé a közterek. Mivel az emberek a terek lelke, így elengedhetetlen, hogy maradásra bíztassuk őket. Szociális interakciót ösztönző berendezésekkel és közösségi programokkal a városi közösséget erősíthetjük, így megőrizve Gyöngyös szellemét. Tehát a cél, hogy Gyöngyös terein lehetőség legyen opcionális és szociális tevékenységeket is végezni, ne csupán a szükségszerűeket.

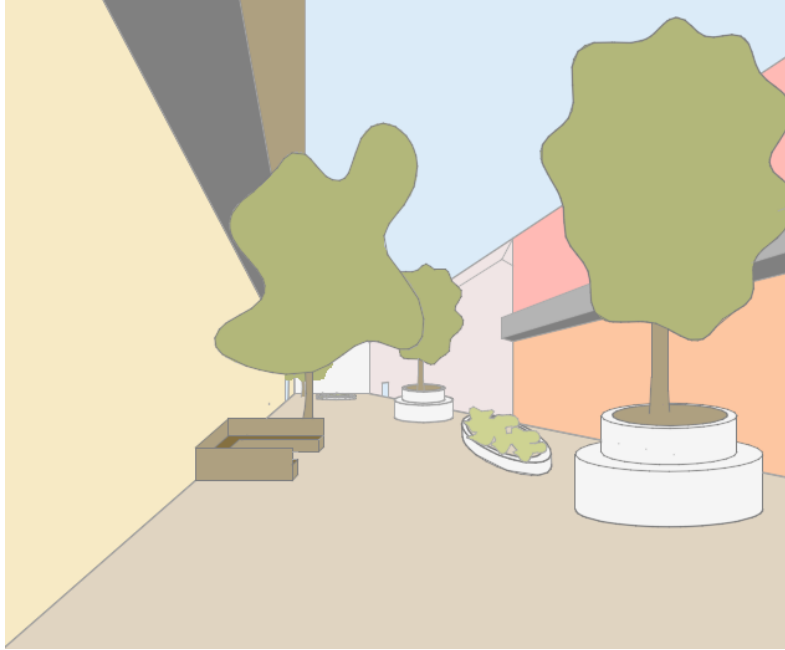
9.2 Javaslatok egyes terekre

A korábban megfogalmazott általánosan értetődő javaslatok után egy közelebbi nézőpontból szeretném bemutatni a javaslatokat. Három teret közelebbről nézek meg, a fent említett javaslatokat szeretném rávetíteni ezen terekre. A három tér közül az egyik egy belső udvar, a Rákóczi udvar, a második egy fásított köztér, a Grassalkovich udvar, a harmadik pedig egy park, a Könyves Kálmán tér.

Először a Rákóczi udvarra tennék javaslatokat. Azért esett a választásom erre a térre, mivel a belső udvarok nagyon különböznek a városi terektől, privátabb és csendesebb területek, így egy olyan javaslat kell ezekre a terekre, amelyek nem zavarják meg a nyugalmat. A Rákóczi udvar azért is egy jó választás ennek a bemutatására, mert Gyöngyös belvárosában ez a legnagyobb méretű közhasználatú belső udvar. A Rákóczi udvar sűrűbben is látogatott, mint a többi belső udvar, mivel több átjárási lehetőség is van rajta. Tehát a koncepcióm lényege az egy minimalista rekreációra szolgáló terület. A meglévő virágágyásokat nem tartanám meg, mivel zöldfelület szempontjából és pihenő terület szempontjából sem a legjobb megoldás. Mivel ezen a téren nincsenek fák, ezért fák telepítését javaslom, árnyékadásuk miatt. A zöldfelületek növelése mindenképpen fontos szempont az egész városban, így kisebb virágágyásokat is javaslok telepíteni a térre. Ezen kívül ülőalkalmatosságok kihelyezését javaslom, hogy egy elzárt, csendesebb téren meglehessen pihenni, és lehessen beszélgetni is. A zárt térfalakkal rendelkező, 850 négyzetméter nagyságú tér tökéletesen megfelel egy elzárt pihenőtérnek, amit azok is tudnak használni, akik el szeretnének vonulni és olyanok is, akik csupán meg szeretnének pihenni egy kicsit.

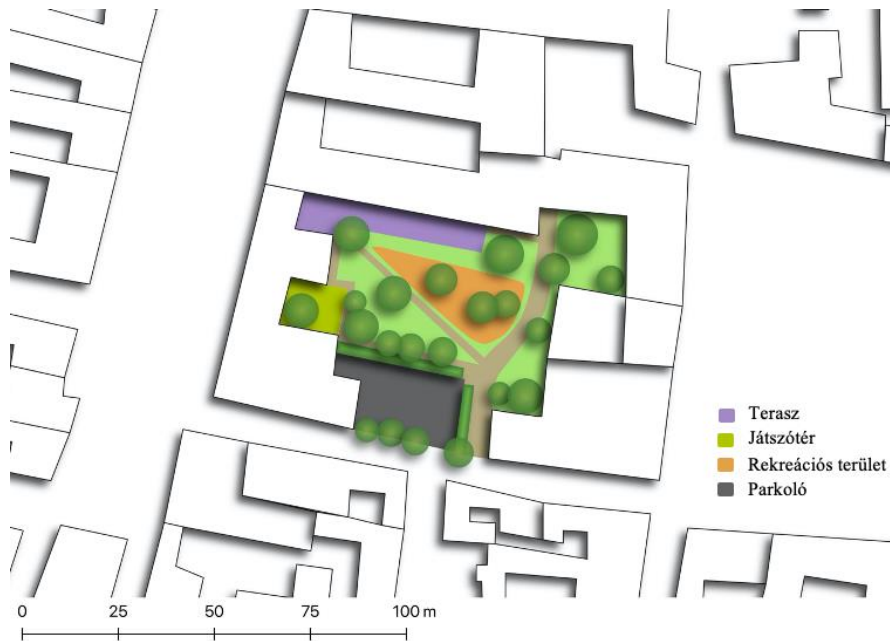

19. ábra Rákóczi udvar javaslata (saját ábra)

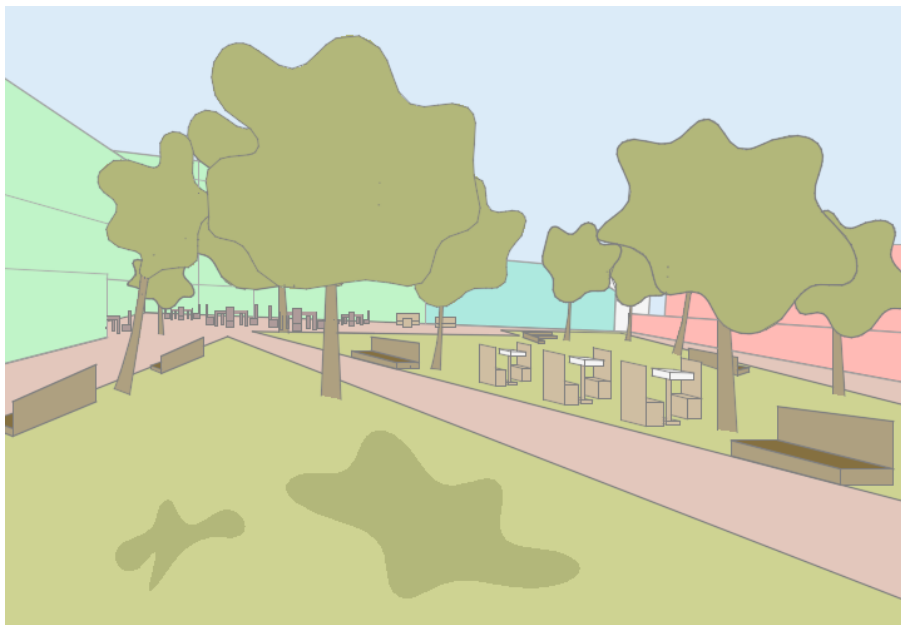

20. ábra Rákóczi udvar javaslata (saját ábra)

A következő javaslatom a Grassalkovich udvarra vonatkozik. A Grassalkovich udvar, más néven Könyvtár park, egy olyan tér, amelynek lehetőségei koránt sincsenek kiaknázva. Ez a tér egy elzártabb, csendes terület, ezért egy főként rekreációs célokra való köztér létesülésére tökéletesen megfelelő. Sajnos ennek a térnek nagy területét parkolóhelyek foglalják el. Ez okból az egyik javaslatom a parkolóhelyek számának lecsökkentése, így a valódi tér mérete nagyobb területet ölelné fel. A Könyvtár parkkal a cél a belváros zöldfelületeinek növelése is; gyepfelületeket, fákat és cserjéket javaslok kitelepíteni a térre, így egy igazi parkot létrehozva. Erre a térre megfelelő lenne sakkasztalok és szociális interakciót ösztönző bútorok elhelyezése is, így erősítve a városi közösséget ennek a kis parknak a területén. A hangulatos park létrejötté a könyvtár miatt is releváns lenne, a kikölcsönzött könyveket a szabadban, egy árnyékos parkban olvashatnák a város lakói. Ezen kívül a meglévő apró játszótér kibővítését is javaslom, ezzel is növelve a gyermekeknek való funkciók számát. A meglévő teraszokat szintén megtartanám, viszont így egy zöldebb, hangulatos környezetbe helyezném azokat. Következtetésképpen a Grassalkovich udvarral a cél a zöldfelületek növelése és a funkciók bővítése, így fejlesztve a belvárosi közterek minőségét.

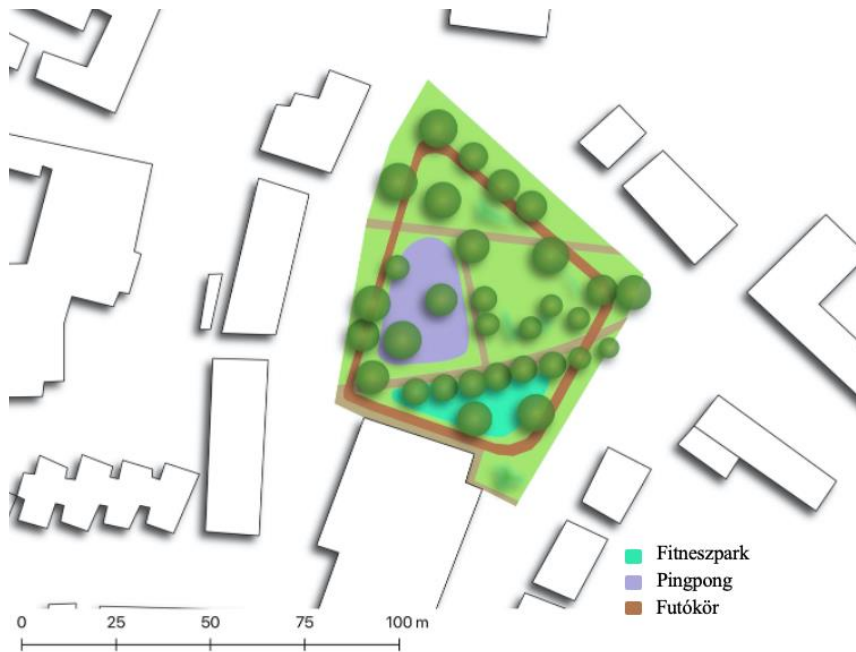
21. ábra Grassalkovich udvar javaslata (saját ábra)

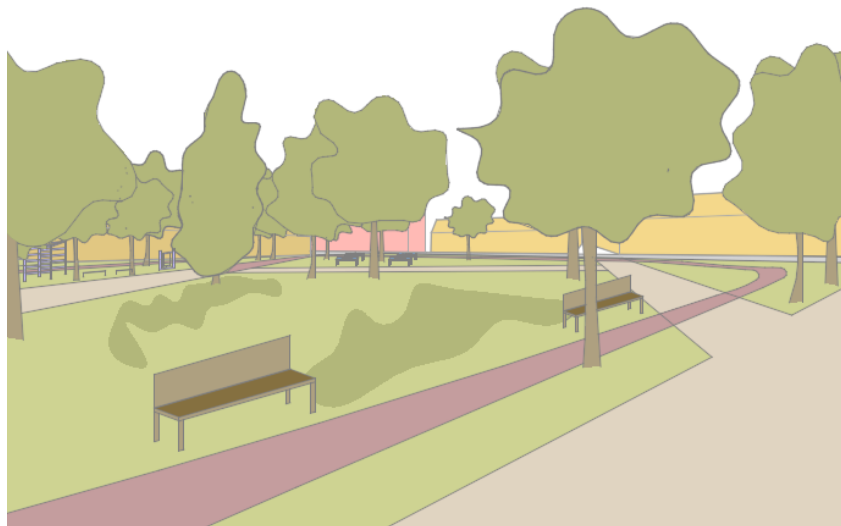
22. ábra Grassalkovich udvar javaslata (saját ábra)

A következő javaslat pedig a Könyves Kálmán térről szól. A Könyves Kálmán tér egy olyan park, ami funkciókban hiányos. A térre a javaslatom a sportolási lehetőségek bővítése. Mivel ez a park egy tornateremmel határos, így megfelelő lenne sportolási funkciókkal felruházni. Kültéri fitnessparkot javaslok telepíteni, amelyet minden korosztály szívesen használ, de legfőképpen az idősek. Egy futókör és pingpongasztalok létrehozását is javaslom, amikkel elsősorban a fiataloknak lehet kedvezni. További fák ültetését is javaslom, mivel egy ilyen parkban fontos az árnyékadás. Tehát a Könyves Kálmán térrel a célom egy sportolásra

használatos közpark, melyet a lakosság és a tornatermet használó iskolások is szívesen használnak. Így Gyöngyös belvárosában lenne lehetőség a köztereken sportolni. Ezáltal a belvárosban a köztereken megjelenő funkciók megnőnének, több tevékenységre van lehetőség, így a terek vonzerője is növekedik.

23. ábra Könyves Kálmán tér javaslata (saját ábra)

24. ábra Könyves Kálmán tér javaslata (saját ábra)

25. ábra Gyöngyös belvárosára javaslat (saját ábra)

26. ábra Javaslatok egyes terekre (saját ábra)

Összefoglalás

A szakdolgozatomban Gyöngyös belvárosában található terekkel foglalkoztam. A dolgozat elsődleges célja a közterek és azok térhasználatának vizsgálata.

A dolgozatban kategóriákra bontottam a köztereket, majd különböző szempontok alapján megvizsgáltam őket. A terek méretét, formáját, típusait, térfalait, térarányait, térfókuszait, megközelíthetőségüket és funkciójukat is megvizsgáltam. Ezen kívül térhasználati módokat is megfigyeltem a tereken. A köztereken végzett vizsgálatokat Vesna Jelovac Work methodology according to the principles of Jan Gehl című cikk segítségével készítettem. A tereken megfigyeltem a megjelenő embereket, majd korcsoportokra bontottam őket. Ez alapján kiderült kik is pontosan azok, akik használják az egyes tereket. Ezenkívül megfigyeltem a térhasználati módokat is. A különböző tereken különböző tevékenységek jelennek meg, az is kiderül, mely tereken melyek a legnépszerűbb tevékenységek. A vizsgálatok alapján készítettem javaslatokat, melyek a célcsoportok, problémák és térhasználatok alapján készültek. A javaslatokban egy távolabbi nézetből is készült javaslat, mely az általános problémákra és igényekre reflektálnak. Ezután egy közelebbi nézőpontból is készült javaslat, mely három különböző típusú térről szólnak. Ezek a javaslatok az általános javaslatok kiterjesztése az egyes terekre. Elsősorban a zöldfelületek növelése és funkcióbővítés kerül előtérbe. Az elsődleges cél, hogy olyan közterek lehessenek Gyöngyös belvárosában, melyek befogadóak, biztonságosak és komfortosak. A cél, hogy a belvárosi terek ne csupán átjárásra legyenek használatosak, hanem rekreációs és szociális tevékenységek űzésére is megfelelőek legyenek.

Remélem, hogy a Gyöngyös belvárosában található közterek egyszer olyanok lesznek, melyekre az emberek szívesen mennek és szívesen töltenek rajtuk időt.

Irodalomjegyzék

1. B. Huszár Éva (1997): Gyöngyös város belterületének változása, Mátrai tanulmányok
2. Bigdeli Rad, Vahid és Ibrahim Bin Ngah (2013): The Role of Public Spaces in Promoting Social Interactions, Johor Bahru, Inpressco
3. Borovszky Samu (1910): Magyarország vármegyéi és városai, Budapest, Országos Monografia Társaság
4. Boros Lajos (2018): A közterek áruvá válása a magyar városokban, Településföldrajzi Tanulmányok
5. Carmona, Matthew és Steve Tiesdell (2007): Urban Design Reader, Elsevier Ltd
6. Dezséri Bachó László (1943): Gyöngyös város története 1526-ig, Gyöngyös
7. Ethei Sebők László (1880): Gyöngyös és vidéke története, Gyöngyös
8. Gehl, Jan (2010): Cities for people, Island Press
9. Jelovac, Vesna (2018): Work methodology according to the principles of Jan Gehl, Human cities/ Challenging the City Scale, Belgrade
10. Jóna László (2018): Belső udvarok, mint közösségi terek (Tér és Társadalom, 2018/3. 113–127. o.)
11. Llewelyn-Davies és Alan Baxter & Associates (2007): Urban Design Compendium, London, English Partnerships
12. Madden, Kathy (2005): Project for Public Spaces How to Turn a Place Around? A Handbook for Creating Successful Public Spaces, New York
13. Meggyesi Tamás (2006): Városépítészeti, Egyetemi jegyzet, Budapest, (47-51o.)
14. Molnár József (1997): Gyöngyös településszerkezete, Mátrai tanulmányok
15. Szakács Barnabás (2018) Városi fák és közművek kapcsolata, Budapest, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal, 10-13 o.
16. Szövényi Anna Andrea, Adorján Anna, Bérczi Szabolcs (2025): National Inventory and Morphological Analysis of Urban Squares in Hungary, Land, published by MDPI
17. Gyöngyös város önkormányzata által kihelyezett információs tábla [n. a.]
18. INT1 Arcanum térképek <https://maps.arcanum.com/hu/>
19. INT2 Gyöngyös wikipédia oldala [https://hu.wikipedia.org/wiki/Gy%C3%B6ngy%C3%B6s_\(telep%C3%BCI%C3%A9s\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Gy%C3%B6ngy%C3%B6s_(telep%C3%BCI%C3%A9s))
20. INT3 Gyöngyös, Mátravasút oldala <https://www.kisvasut.hu/index.php?rfa=159>
21. INT4 Gyöngyös város hivatalos oldala, lakosság <https://gyongyos.hu/varosunkrol/lakossag/>

22. INT5 Gyöngyösi kalauz, Gyöngyös történelme
<https://gyongyosikalauz.hu/index.php/turisztikai-informaciok/tortenet>
23. INT6 Gyöngyös város Integrált Településfejlesztési Stratégia <https://gyongyos.hu/wp-content/uploads/2021/01/gyongyos-varos-integralt-telepulesfejlesztési-strategiaja.pdf>
24. INT7 Google térkép <https://www.google.com/maps>
25. INT8 Gyöngyös város szabályozási terve <https://gis.koszeghy.art/index.php/view/map>
26. INT9 Kékes online oldala <https://kekesonline.hu/2020/12/16/idoutazas-gyongyos-fo-teren/>
27. INT10 Építészfórum <https://epiteszforum.hu/gyongyos-baratok-tere-kozter-rekonstrukcio>
28. INT11 Gyöngyös város hivatalos oldala, történelem
<https://gyongyos.hu/varosunkrol/tortenelem/>
29. INT12 Gyöngyös ma <https://gyongyosma.hu/2024/01/19/a-10-legbunosebb-jaras-kozott/>
30. INT13 Mátra Múzeum oldala <https://matramuzeum.nhmus.hu/hu/>

Ábrajegyzék

1. ábra Terület lehatárolása (forrás: saját ábra, OSM Standard alaptérképpel).....	4
2. ábra Belváros területe (forrás: saját ábra, OSM Standard alaptérképpel)	4
3. ábra Gyöngyös belvárosi tereinek elhelyezkedése (saját ábra).....	5
4. ábra Gyöngyös népessége korcsoportokra bontva (forrás: saját ábra, Energiaügyi Minisztérium személyiadat- és lakcímnnyilvántartásából származó adatok alapján).....	9
5. ábra Gyöngyös népességének koreloszlása (forrás: saját ábra, Energiaügyi Minisztérium személyiadat- és lakcímnnyilvántartásából származó adatok alapján)	9
6. ábra Gyöngyös belvárosának karaktere (forrás: saját ábra, Gyöngyös város szabályozási terve alapján)	13
7. ábra Belvárosi terek kategóriái (saját ábra).....	14
8. ábra Terek méretei (saját ábra).....	17
9. ábra Gyalogos megközelíthetőség (saját ábra).....	23
10. ábra Gépjárműves megközelíthetőség (saját ábra).....	24
11. ábra Koreloszlás a tereken (saját ábra).....	30
12. ábra Terek látogatottsága (saját ábra).....	31
15. ábra Tereken megjelenő tevékenységek sétálás nélkül (saját ábra)	34
14. ábra Tereken megjelenő tevékenységek aránya (saját ábra)	34
16. ábra Legnépszerűbb tevékenységek (saját ábra)	35
17. ábra Közösségi közlekedés Gyöngyösön (forrás: saját ábra, gyongyos.hu alapján).....	37
18. ábra Javasolt autóbusz útvonalak (saját ábra)	39
19. ábra Zöldfelületek (saját ábra).....	40
20. ábra Rákóczi udvar javaslata (saját ábra).....	42

21. ábra Rákóczi udvar javaslata (saját ábra)	43
22. ábra Grassalkovich udvar javaslata (saját ábra)	44
23. ábra Grassalkovich udvar javaslata (saját ábra)	44
24. ábra Könyves Kálmán tér javaslata (saját ábra)	45
25. ábra Könyves Kálmán tér javaslata (saját ábra)	45
26. ábra Gyöngyös belvárosára javaslat (saját ábra)	46
27. ábra Javaslatok egyes terekre (saját ábra)	46

Mellékletek

1.melléklet Főtér (saját kép)

2. melléklet Belváros tér (saját kép)

3. melléklet Barátok tere (saját kép)

4. melléklet Kerti tér (saját kép)

5. melléklet Grassalkovich udvar (saját kép)

6. melléklet Posta park (saját kép)

7. melléklet Hanisz Imre tér (saját kép)

8. melléklet Kékes téri park (saját kép)

9. melléklet Huszár kert (saját kép)

10. melléklet Könyves Kálmán tér (saját kép)

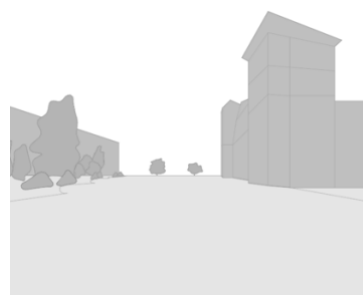
11. melléklet Rákóczi udvar (saját kép)

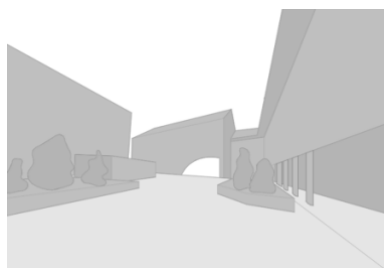
12. melléklet Almásy udvar (saját kép)

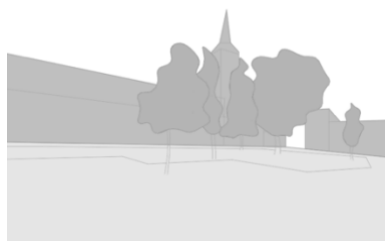
13. melléklet Hanák udvar (saját kép)

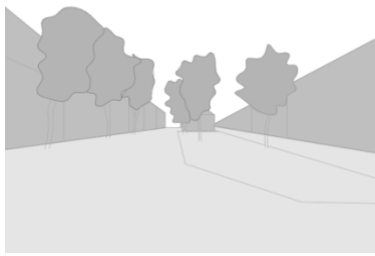
14. melléklet Főtér és Hanisz Imre tér térfalai (saját ábra)

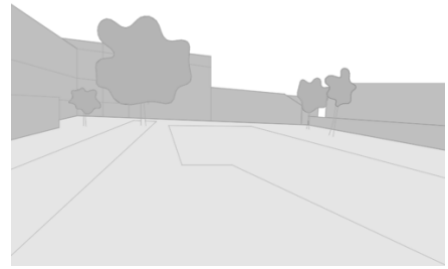
15. melléklet Belváros tér térfalai (saját ábra)

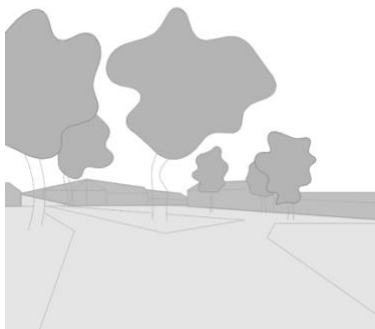
16. melléklet Barátok tere térfalai (saját ábra)

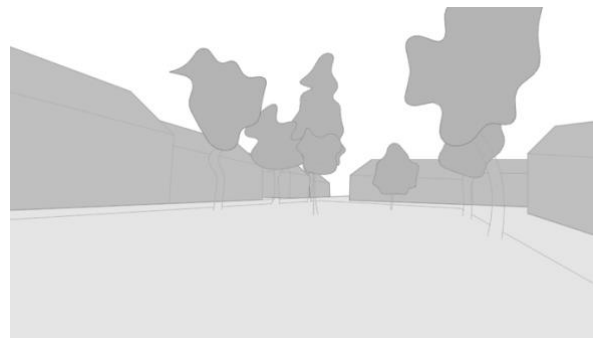
17. melléklet Kerti tér térfalai (saját ábra)

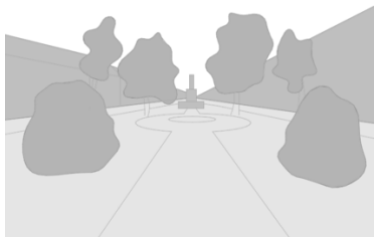
18. melléklet Grassalkovich udvar térfalai (saját ábra)

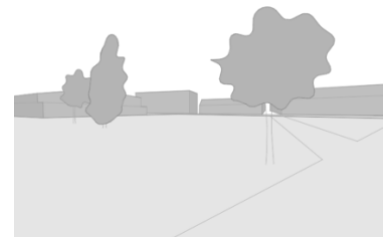
19. melléklet Posta park térfalai (saját ábra)

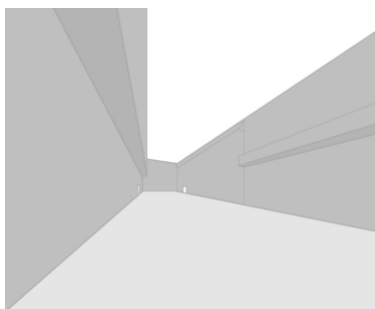
20. melléklet Kékes téri park térfalai (saját ábra)

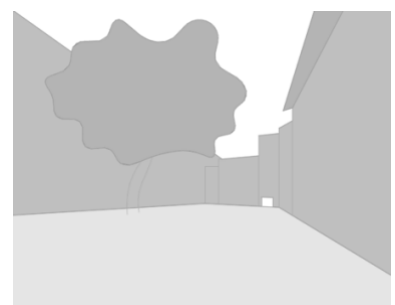
21. melléklet Huszár kert térfalai (saját ábra)

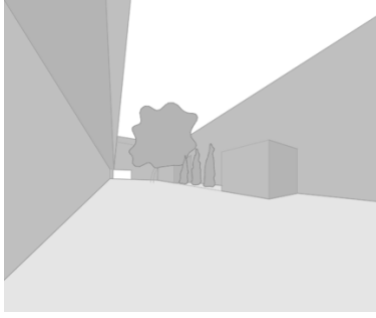
22. melléklet Könyves Kálmán tér térfalai (saját ábra)

23. melléklet Rákóczi udvar térfalai (saját ábra)

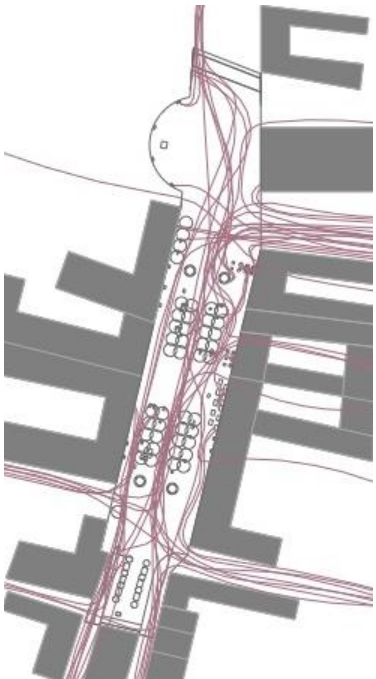
24. melléklet Almásy udvar térfalai (saját ábra)

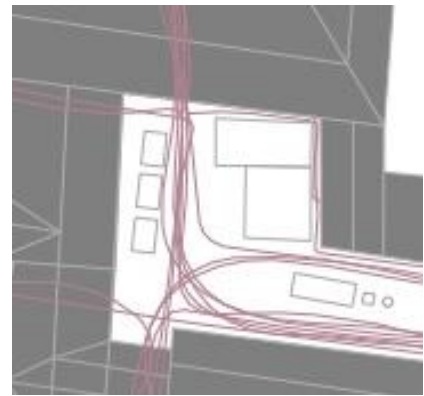
25. melléklet Hanák udvar térfalai (saját ábra)

26. melléklet Térhasználati módok (saját ábra)

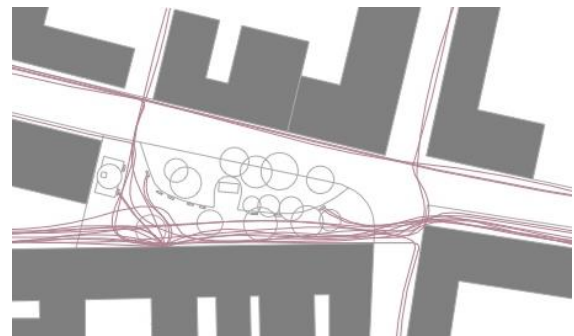
27. melléklet Fő tér nyomvonalak (saját ábra)

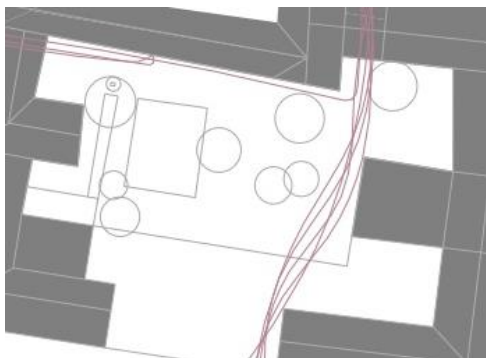
28. melléklet Belváros tér nyomvonalak (saját ábra)

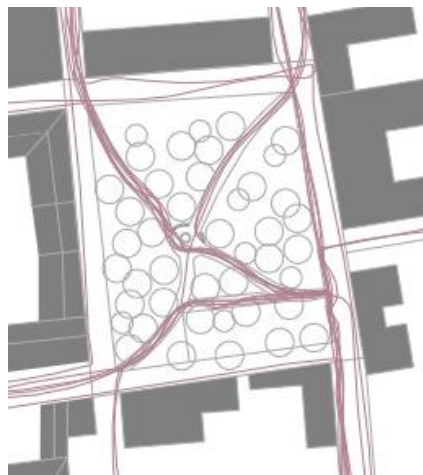
29. melléklet Barátok tere nyomvonalak (saját ábra)

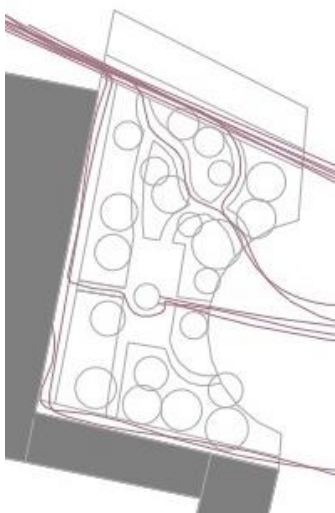
30. melléklet Kerti tér nyomvonalak (saját ábra)

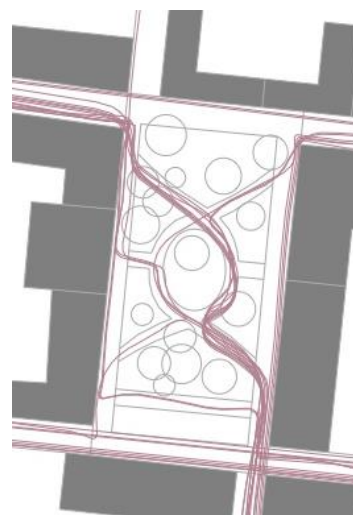
31. melléklet Grassalkovich udvar nyomvonalak (saját ábra)

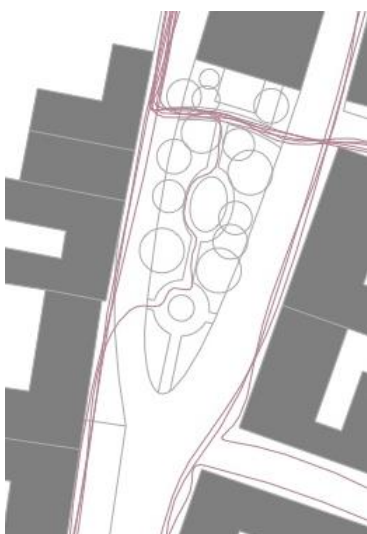
32. melléklet Posta park nyomvonalak (saját ábra)

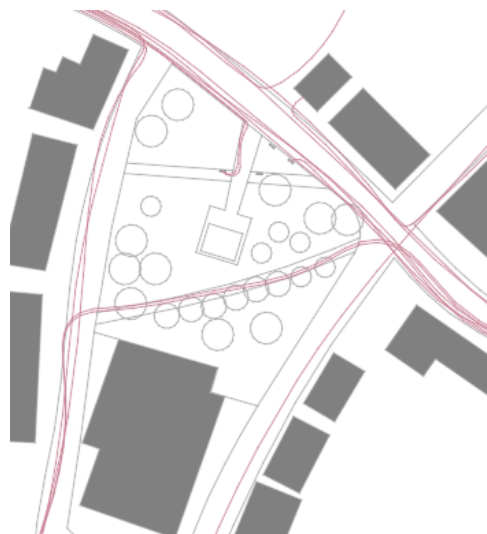
33. melléklet Hanisz Imre tér nyomvonalak (saját ábra)

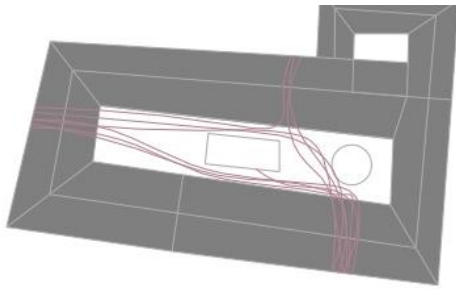
34. melléklet Kékes téri park nyomvonalak (saját ábra)

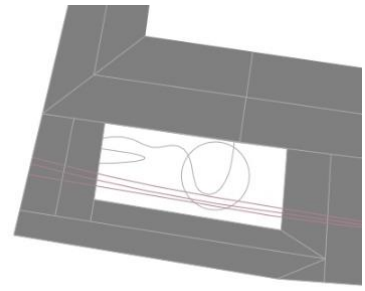
35. melléklet Huszár kert nyomvonalak (saját ábra)

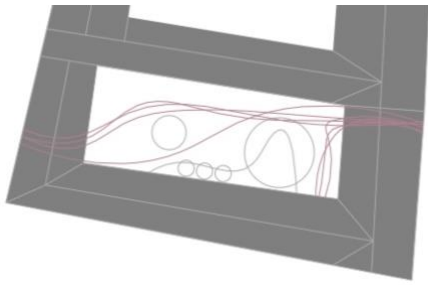
36. melléklet Könyves Kálmán tér nyomvonalak (saját ábra)

37. melléklet Rákóczi udvar nyomvonalak (saját ábra)

38. melléklet Almásy udvar nyomvonalak (saját ábra)

39. melléklet Hanák udvar nyomvonalak (saját ábra)

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Varga Renáta
A Hallgató Neptun kódja: IEOOZP
A dolgozat címe: Gyöngyös belvárosi tereinek vizsgálata és térhasználat
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

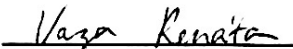
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025. 11. 09.

Hallgató aláírása

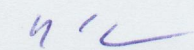
NYILATKOZAT

Varga Renáta (IEOZP) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Budapest, 2025. 11. 07.

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Varga Renáta
Neptun-kódja:	IEO0ZP
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozat
A munka címe:	Gyöngyös belvárosi tereinek vizsgálata és térhasználata

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Fordítás	ChatGPT GPT-5	2.1

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet
----------------------	---------------------------------------	---	--------------------------------------

	elérhetősége		bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Budapest, 2025. 11. 07.

.....
Vaga Kevata

Hallgató aláírása

.....
U - ←

Konzulens/Témavezető aláírása